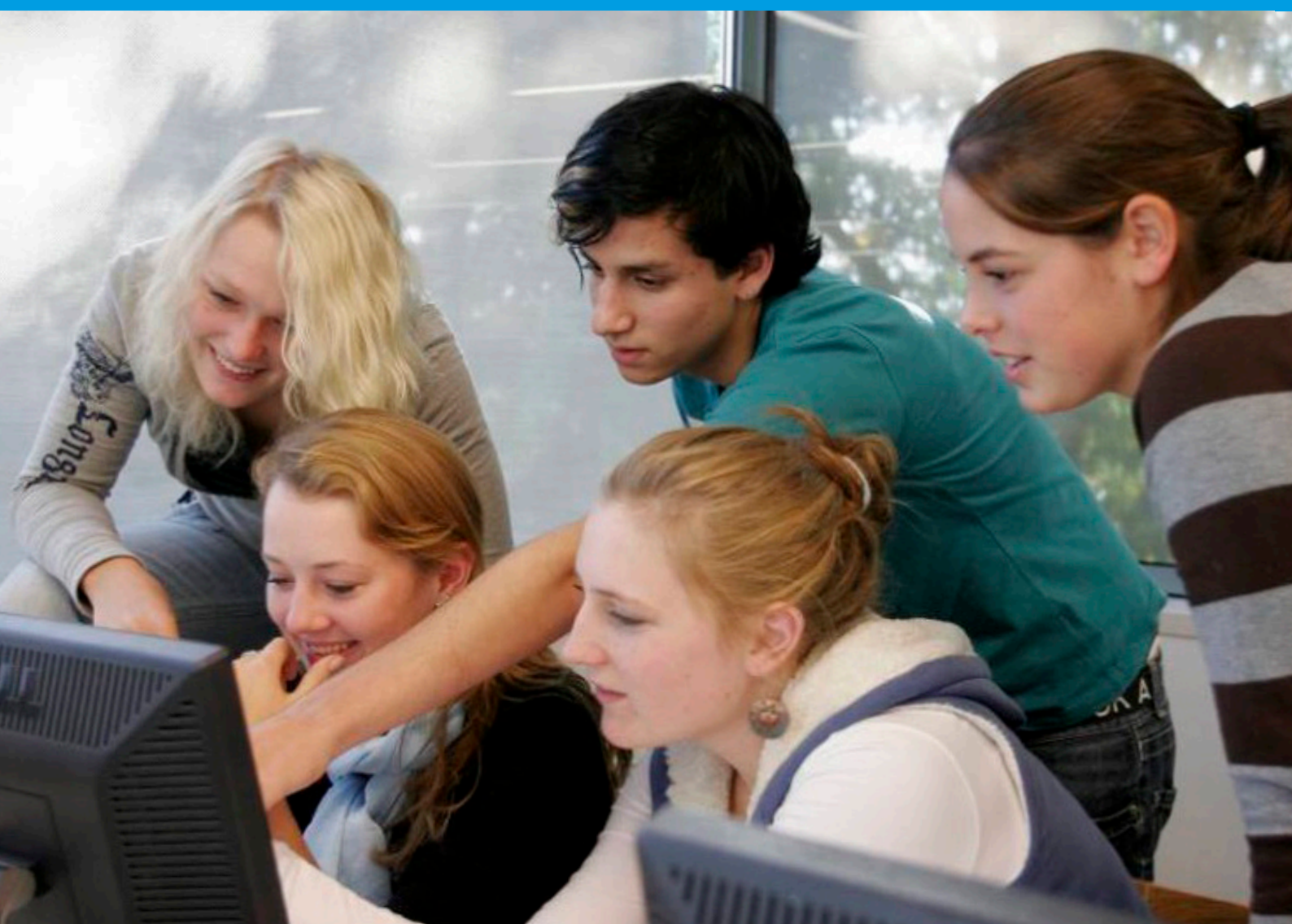

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Loopbaanmonitor jongeren in kwetsbare positie

Een cohort jongeren in een kwetsbare positie uit 2010/11 cijfermatig in beeld gebracht

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding loopbaanmonitor en definitie jongeren in een kwetsbare positie	5
1.2 Onderzoeksvragen	5
2 Onderzoeksmethode	7
2.1 Cohortanalyse en bepaling kwetsbare groepen	7
2.2 Beleidscontext monitor; veranderingen tussen 2011 t/m 2015	8
2.3 Referentiegroepen	9
3 Achtergrondkenmerken jongeren in kwetsbare positie	11
3.1 Regionale spreiding van jongeren in een kwetsbare positie	11
3.2 Overige achtergrondkenmerken jongeren in kwetsbare positie	13
3.2.1 Specifieke achtergrondkenmerken in het voortgezet onderwijs (lwoo en clusters)	15
4 Loopbaan jongeren in kwetsbare positie in beeld	17
4.1 In het onderwijs, op de arbeidsmarkt of met zorg	17
4.1.1 In beeld via een vorm van geregistreerde zorg	20
4.2 Arbeidsmarktsituatie 2013-2015	21
4.2.1 Arbeidsparticipatie jongeren in een kwetsbare positie	22
4.2.2 Arbeidsovereenkomst en contractsoort in 2015	24
4.2.3 Inkomen jongeren in een kwetsbare positie	24
4.2.4 Uitkering jongeren in kwetsbare positie	25
5 Loopbaanresultaat in beeld	27
5.1 Loopbaanresultaten in het onderwijs	27
5.1.1 Onderwijsduur in het mbo	27
5.1.2 Switchgedrag	28
5.1.3 Diplomasresultaten; hoogst behaalde diploma in 2015	31
5.2 Loopbaanresultaat op de arbeidsmarkt	34
5.2.1 Diplomasresultaat en arbeidsparticipatie	34
5.2.2 Inkomen in 2015 naar hoogst behaalde diploma	35
5.2.3 Verschil in arbeidsparticipatie naar leerweg	36
5.2.4 Arbeidsparticipatie naar achtergrondkenmerken	36
6 Bijlages	39
6.1 Beschrijving/definitie indicatoren	39
6.2 Lijst met nummers en namen van de RMC-regio's	40

Samenvatting

Deze loopbaanmonitor geeft een kwantitatieve beschrijving van een cohort van jongeren in een kwetsbare positie. Dit zijn jongeren tot 23 jaar, die vanuit bepaalde onderwijsposities in het voortgezet onderwijs (praktijk-onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, vmbo basis-beroepsgerichte leerweg) een overstap hebben gemaakt naar vervolgonderwijs (mbo-1 en mbo-2) of naar de arbeidsmarkt worden van 2010 t/m 2015 in beeld gebracht. Het cohort jongeren is ingedeeld in tien kwetsbare groepen, waarbij er onderscheid wordt gemaakt naar de positie voor (in 2010) en na (in 2011) de kwetsbare overstap. In totaal gaat het om ca. 40.000 jongeren in een kwetsbare positie waarvan de loopbaan in beeld is gebracht. Dit zijn jongeren die vaak extra begeleiding nodig hebben om een diploma te halen in het mbo en om aan het werk te komen. In hoeverre lukt het deze jongeren om uiteindelijk een diploma of startkwalificatie te halen en zijn ze (duurzaam) aan het werk?

Enkele conclusies uit de loopbaanmonitor zijn:

- Jongeren blijven vaak in een kwetsbare positie; het aandeel dat geen werk heeft en niet in het onderwijs actief is neemt naar verloop van tijd toe. Tegelijkertijd neemt het aandeel jongeren met een uitkering toe.
- Tussen de kwetsbare groepen zijn er verschillen in welk diploma wordt behaald en of men aan het werk is, afhankelijk van de vooropleiding en doorstroom naar vervolgonderwijs of niet. Jongeren die na het vo direct doorstromen naar vervolgonderwijs halen vaker een startkwalificatie en zijn uiteindelijk vaker aan het werk dan jongeren die het onderwijs verlaten. Verder hebben jongeren uit het vso vaker geen diploma en werk, dan de jongeren uit het pro en vmbo-bb.
- Van het cohort jongeren in een kwetsbare positie heeft bijna 60% 4 jaar nadat zij een kwetsbare overstap hebben gemaakt een startkwalificatie behaald.
- Een mbo-1 of mbo-2 diploma geeft een hogere kans op arbeidsdeelname voor jongeren in een kwetsbare positie, dan geen diploma.
- Er is verschil in arbeidsparticipatie naar leerweg en etnische herkomst. Jongeren in een kwetsbare positie die zijn gestart in de bbl hebben een hogere arbeidsparticipatie dan jongeren in de bol. Jongeren van niet-westerse herkomst hebben minder vaak werk dan jongeren van autochtone herkomst.

1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding loopbaanmonitor en definitie jongeren in een kwetsbare positie

Sommige jongeren bevinden zich in een kwetsbare positie op het snijvlak van onderwijs, arbeidsmarkt en zorg. Jongeren in een kwetsbare positie zijn gedefinieerd in de Kamerbrief van 12 december 2014 'extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie'. Ze zijn kwetsbaar om uit te vallen zonder afgeronde opleiding of voldoende arbeidsmarktperspectief en hebben extra aandacht nodig om goed te worden voorbereid op (toenemende eisen van) het onderwijs en de arbeidsmarkt. Het risico op uitval zonder startkwalificatie is voor sommige jongeren met name groot na de overstap naar vervolgonderwijs. Andere jongeren verlaten het onderwijs direct zonder startkwalificatie. In hoeverre lukt het jongeren om de jaren daarna een diploma te halen en aan het werk te gaan? Deze loopbaanmonitor is ontwikkeld om meer zicht te krijgen op hoe het jongeren in kwetsbare posities na de overstap naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt vergaat. Meer kennis van hoe de loopbaan van deze jongeren zich ontwikkelt draagt bij aan betere beleidsinformatie en uiteindelijk aan een mogelijk betere begeleiding van de jongeren zelf. Dit rapport geeft hier een eerste aanzet toe en draagt bij aan gericht vervolgonderzoek. Ook kunnen latere cohorten op een zelfde manier in beeld worden gebracht waardoor het mogelijk wordt om cohorten met elkaar te vergelijken.

De voorliggende eerste loopbaanmonitor gaat over jongeren in kwetsbare positie tot 23 jaar, die vanuit het praktijkonderwijs (pro), het voortgezet speciaal onderwijs (vso), of de vmbo-basisberoepsgerichte leerweg (vmbo-bb) naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt zijn gegaan. Bij de overstap naar vervolgonderwijs gaat het specifiek om de doorstroom naar niveau 1 en niveau 2 in het mbo. De monitor is mede dankzij de bijdrage van enkele gemeenten en mbo-scholen tot stand gekomen en is ontwikkeld samen met DUO en CBS.

1.2 Onderzoeksvragen

Dit rapport beschrijft de loopbaan van jongeren in een kwetsbare positie door een cohort jongeren te volgen. De volgende vragen staan hierbij centraal:

1. Hoe ontwikkelt de loopbaan van jongeren in een kwetsbare positie zich, nadat zij een overstap hebben gemaakt naar vervolgonderwijs of naar de arbeidsmarkt?
2. Welke verschillen in onderwijs- en arbeidsmarktsituatie zijn er tussen kwetsbare groepen?

Door binnen een cohort verschillende groepen van jongeren in een kwetsbare positie nader te analyseren en met elkaar te vergelijken, ontstaat meer inzicht in welke factoren van belang kunnen zijn als het gaat om deze groep (voormalige) leerlingen. Het rapport laat hierbij opvallende trends, verschillen en mogelijke samenhang zien, maar zonder verklarende analyses. De loopbaan wordt in beeld gebracht door de verschillende groepen van jongeren in een kwetsbare positie (het totale cohort) een aantal jaren te volgen.

In het volgende hoofdstuk wordt eerst de onderzoeksmethode kort toegelicht. Daarna worden de achtergrondkenmerken van de verschillende groepen jongeren samengevat. De loopbaan van de jongeren in een kwetsbare positie wordt vervolgens beschreven in hoofdstuk 4. Als laatste wordt in hoofdstuk 5 het loopbaanresultaat in 2015 geanalyseerd door te kijken naar de resultaten in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

2

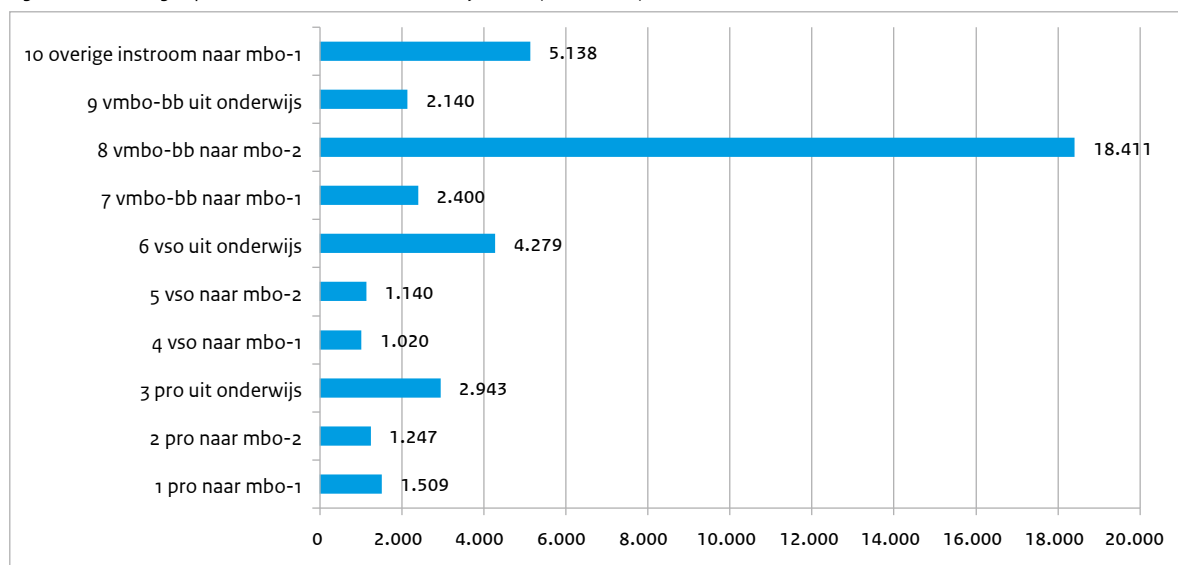
2 Onderzoeksmethode

2.1 Cohortanalyse en bepaling kwetsbare groepen

Om de loopbaan in beeld te brengen wordt één cohort van leerlingen in de tijd gevolgd. Vanaf schooljaar 2010/11 is de data compleet voor alle kwetsbare groepen. Om die reden is gekozen voor het cohort van schooljaar 2010/11, die een jaar later een overstap hebben gemaakt naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. Van deze groep kunnen de gegevens tot en met schooljaar 2014/2015 bekeken worden. De bepaling of iemand zich binnen of buiten het onderwijs bevindt gebeurt jaarlijks op peildatum 1 oktober. Informatie over inschrijvingen gaan zowel over het bekostigd als niet-bekostigd onderwijs voor zover geregistreerd bij DUO. De onderwijsgegevens van DUO zijn vervolgens gekoppeld door het CBS aan arbeidsmarkt- en zorggegevens voor de verschillende beschikbare jaren.

De definitie voor jongeren in een kwetsbare positie is uitgewerkt in 10 kwetsbare groepen (zie figuur 1), die nader geanalyseerd worden binnen het cohort. Het gaat hierbij om jongeren tot 23 jaar die vanuit het voortgezet onderwijs (pro, vso, vmbo-bb) een overstap hebben gemaakt richting de arbeidsmarkt of naar vervolgonderwijs (mbo-1 of mbo-2); groep 1 t/m 9. De laatste groep (10) 'overige instroom mbo-1' bestaat uit de instroom op niveau 1, niet afkomstig uit het pro, vso of vmbo-bb.¹ Een belangrijk verschil met de andere kwetsbare groepen is dat deze groep voor ongeveer de helft bestaat uit jongeren die een jaar eerder niet in het onderwijs zaten. Het cohort jongeren in een kwetsbare positie, waarvan de loopbaan in beeld wordt gebracht bestaat in totaal uit ca. 40.000 jongeren.² Hiervan zijn bijna 31.000 jongeren doorgestroomd binnen het onderwijs (naar mbo-1 of 2).

Figuur 1: kwetsbare groepen in het cohort; stroom van schooljaar 2010/11 naar 2011/12

¹ De overige instroom op niveau 1 van het mbo tot 23 jaar wordt ook meegenomen, zodat alle instroom op niveau 1 tot 23 jaar in de analyse wordt meegenomen als kwetsbare groep. Omdat de (tien) kwetsbare groepen jongeren in het cohort meerjarig gevolgd worden en jongeren na instroom in mbo-1 ook door- of uitstromen worden deze stromen in de analyse meegenomen. De overstappen van mbo-1 naar mbo-2 of de arbeidsmarkt worden daarom niet als aparte (start)groepen benoemd.

² Doordat gegevens van DUO zijn gekoppeld met gegevens van het CBS valt in latere analyses met arbeidsmarkt- en zorggegevens 1% van de jongeren weg (evenredig verdeeld over de tien kwetsbare groepen, behalve bij groep 9 waar relatief meer jongeren uitvallen); van deze jongeren was geen bsn bekend en daardoor zijn er bij het CBS geen gegevens beschikbaar.

In totaal stroomden er ongeveer 5.700 leerlingen vanuit het praktijkonderwijs door naar mbo-1 (groep 1: 1.509), mbo-2 (groep 2: 1.247) of uit het onderwijs (groep 3: 2.943). Vanuit het vso (cluster 1 t/m 4) geldt dit in totaal voor ca. 6.400 jongeren. Het gaat hierbij om de stroom van vso naar mbo-1 (groep 4; 1.020), naar mbo-2 (groep 5; 1.140) en uit het onderwijs (groep 6; 4.279).³ De groepen 7, 8 en 9 zijn de stromen vanuit vmbo-bb naar mbo-1, mbo-2 of uit het onderwijs. Veruit de grootste kwetsbare stroom zijn de jongeren die vanuit vmbo-bb doorstromen naar mbo-2, zo'n 18.400 jongeren. Binnen deze groep zal er verschil zijn in hoeverre het om een kwetsbare overstap gaat, in het algemeen geldt echter dat deze jongeren vaak een vorm van extra ondersteuning nodig hebben om een succesvolle overstap te maken en niet uit te vallen zonder startkwalificatie.⁴

2.2 Beleidscontext monitor; veranderingen tussen 2011 t/m 2015

De afgelopen jaren is er veel veranderd in de manier waarop ondersteuning aan jongeren in een kwetsbare positie wordt geboden. Binnen het onderwijs heeft de invoering van passend onderwijs per 01-08-2014 ervoor gezorgd dat samenwerkingsverbanden en mbo-instellingen in veel grotere mate bepalen hoe ze de ondersteuning aan hun leerlingen vormgeven. Door de wet kwaliteitsverbetering vso en de invoering van de entreeopleiding heeft het onderwijs aan leerlingen in een kwetsbare positie een kwaliteitsimpuls gekregen.

Gemeenten hebben door de decentralisatie van jeugdhulp en de invoering van de Participatiewet per 01-01-2015 een belangrijke taak gekregen in het bieden van zorg en toeleiding naar werk van leerlingen. Zorgarrangementen zijn daardoor veranderd en gemeenten hebben te maken met een diverse groep mensen die begeleiding nodig heeft bij het vinden van werk. Door de hervorming van de Wajong en de WSW moeten gemeenten nu ook ondersteuning bieden aan jongeren met arbeidsvermogen en moeten die plaatsen meer op de reguliere arbeidsmarkt gevonden worden.

Op niveau 1 bestond tot augustus 2014 nog de opleiding arbeidsmarktgekwalificeerd assistent (aka). Vanaf 1 augustus 2014 is de entreeopleiding in plaats van de AKA- en niveau-1 opleidingen gekomen. Met de invoering van de entreeopleiding zijn er 9 uitstroomprofielen gekomen.⁵

In de volgende hoofdstukken wordt verder ingegaan op het cohort uit schooljaar 2010/11 en de aantallen uit figuur 1. Deze jongeren worden gevolgd t/m oktober 2015, de veranderende beleidscontext geldt met name in 2014 en 2015. De jongeren uit het onderzochte cohort vallen daarmee met name onder het regime van voor deze wijzigingen.

Figuur 2 laat zien hoe latere cohorten zich qua omvang ontwikkelen t.o.v. het onderzochte cohort. Elk stroomjaar zijn opnieuw de 10 kwetsbare groepen gedefinieerd. De kwetsbare groepen zijn vervolgens geclusterd naar bestemming; zijn ze doorgestroomd naar mbo-1, mbo-2, of zijn ze uit het onderwijs gegaan? Het laatst getoonde cohort (2014/15) zijn jongeren die op 1 oktober 2015 uit het onderwijs zijn gegaan of zijn doorgestroomd naar mbo-1 of mbo-2.

De totale groep jongeren in een kwetsbare positie is bij latere cohorten licht gedaald. Er is vooral een flinke daling te zien in de doorstroom naar niveau 1 vanaf schooljaar 2013/14. Vanaf schooljaar 2014/15, valt dit samen met de invoering van de entree-opleiding en de veranderende instroomseisen; met een vo-diploma kun je niet meer instromen op niveau 1.⁶ Tegelijkertijd neemt op 1 oktober 2014 de stroom uit het onderwijs toe, maar niet in dezelfde mate als de daling op niveau 1. Er lijkt dus gedeeltelijk een verplaatsing te zijn van doorstroom naar de entreeopleiding, richting de stroom uit het onderwijs.

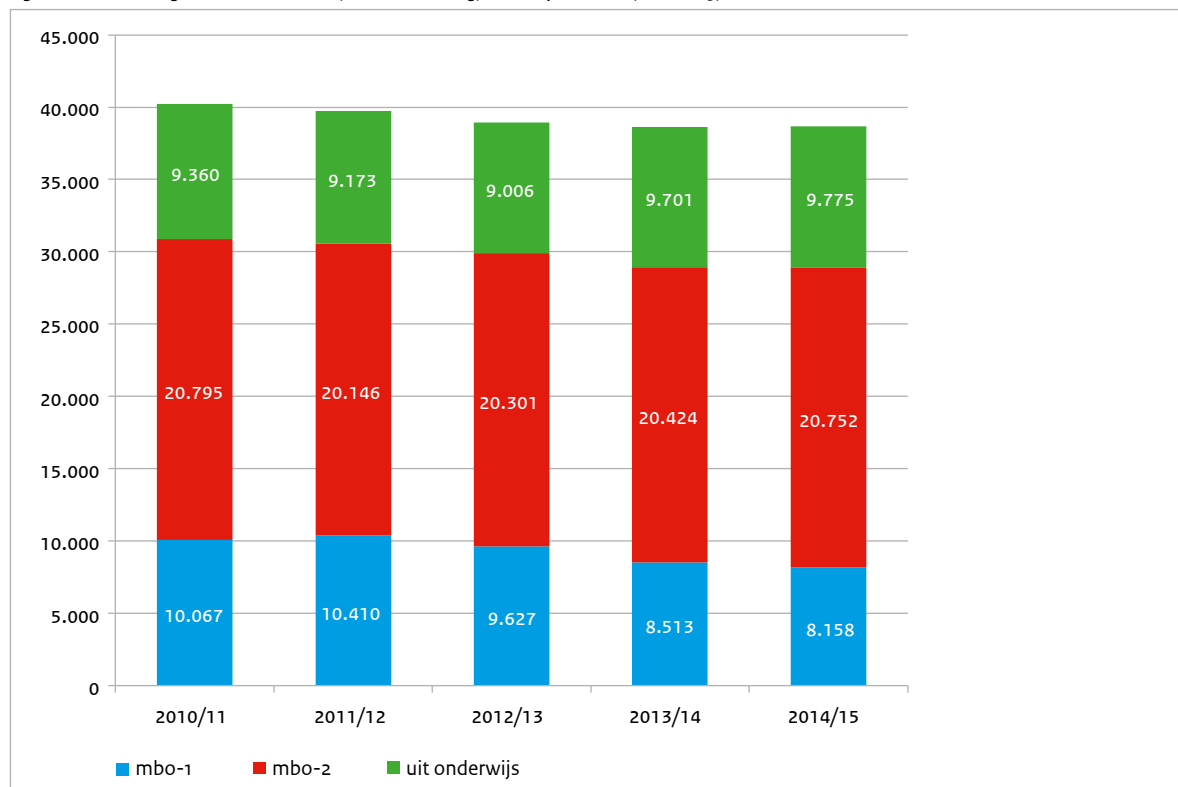
³ Er is ook een relatief grote groep die vanuit het vso doorstroomt naar mbo-3 of mbo-4. Deze jongeren worden in de analyse buiten beschouwing gelaten, omdat alleen de doorstroom naar mbo-1 en mbo-2 is meegenomen.

⁴ Een meerderheid van de jongeren uit vmbo-bb heeft leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) ontvangen in het vo. Zie ook paragraaf x.x.

⁵ De 9 uitstroomprofielen zijn; assistent bouwen, wonen en onderhoud, assistent dienstverlening en zorg, assistent horeca, voeding of voedingsindustrie, assistent installatie- en constructietechniek, assistent logistiek, assistent mobiliteitsbranche, assistent plant of (groene) leefomgeving, assistent procestechniek, assistent verkoop/retail.

⁶ Voor de leerlingen die op het vmbo al een entree-opleiding (voorheen het AKA-dossier) volgen betekent de invoering van entree dat zij niet langer kunnen stapelen. Deze groep kon eerder na de AKA nog een assistentenopleiding op het mbo volgen.

Figuur 2: ontwikkeling kwetsbare cohorten (naar bestemming) door de jaren heen (2011-2015)

2.3 Referentiegroepen

De tien gedefinieerde kwetsbare groepen worden behalve met elkaar af en toe ook vergeleken met twee aanvullende groepen; vmbo-kader naar mbo-2 en de totale niet-kwetsbare doorstroom naar het mbo.

- Vmbo-kader naar mbo-2: dit zijn jongeren die in schooljaar 2010/11 stonden ingeschreven bij vmbo-kader en een jaar later (op 1-10-2011) zijn doorgestroomd naar mbo-2. In totaal gaat het om ca. 5.600 jongeren.

Deze groep behoort niet tot de gehanteerde definitie van jongeren in een kwetsbare positie. Het zijn jongeren die een hoger onderwijsniveau hebben gevolgd in het

voortgezet onderwijs dan de gedefinieerde kwetsbare groepen en vaker uiteindelijk een startkwalificatie (kunnen) halen. Met een kaderdiploma kunnen jongeren daarnaast instromen op niveau 3 en 4 in het mbo. Een deel van de vmbo-kader leerlingen stromen echter net als sommige kwetsbare groepen in op niveau 2 in het mbo. De verwachting is dat het voor deze groep om een minder kwetsbare overstap naar het mbo gaat.

- Niet-kwetsbare instroom: dit zijn alle deelnemers tot 23 jaar, die op 1-10-2011 het mbo zijn ingestroomd, exclusief de gedefinieerde kwetsbare groepen doorstromers (groep 1,2, 4,5,7,8 en 10 uit figuur 1). Het gaat in totaal om ruim 93.000 jongeren die gerekend worden tot de 'niet-kwetsbare instroom'.

3

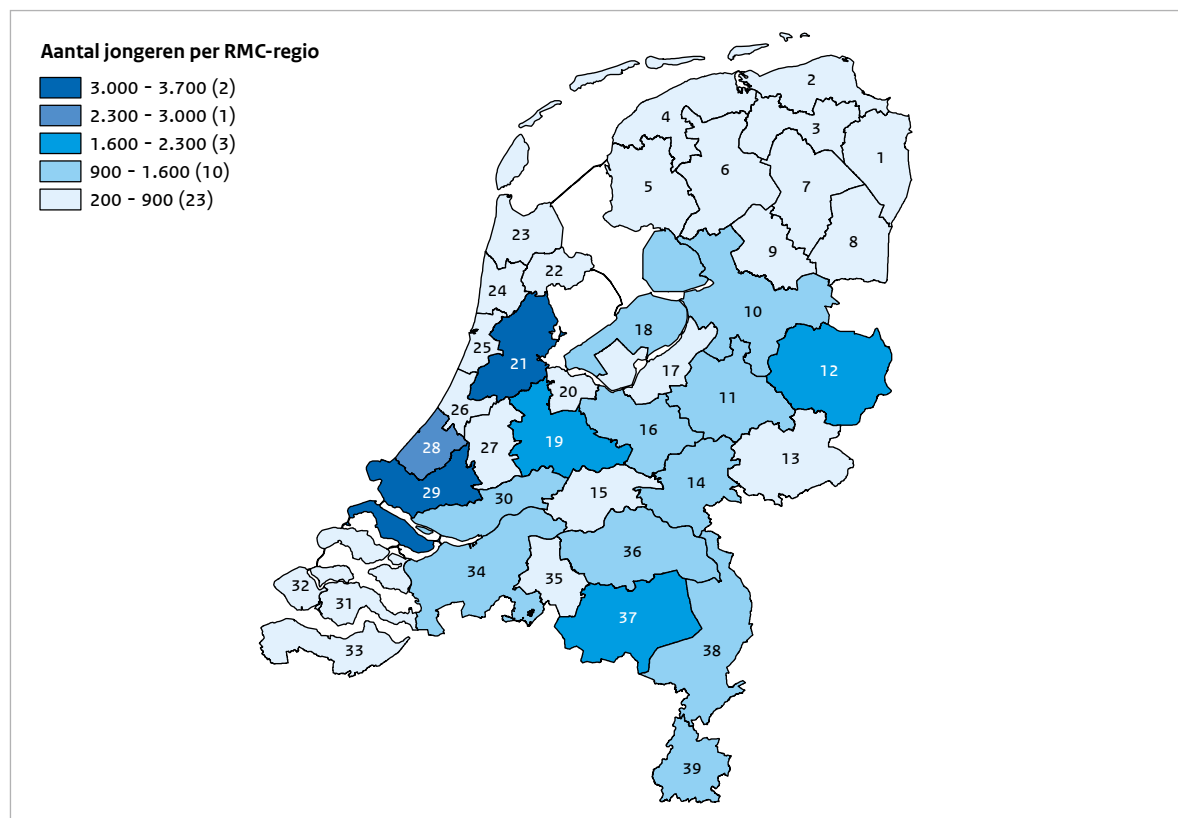
3 Achtergrondkenmerken jongeren in kwetsbare positie

In dit hoofdstuk worden de achtergrondkenmerken van het geanalyseerde cohort van jongeren in een kwetsbare positie gegeven. De verdeling van het cohort naar regio wordt gegeven en overige kenmerken (geslacht, leeftijd, etniciteit, APCG⁷, diploma, leerweg, sector) worden uitgesplitst naar de tien verschillende kwetsbare groepen. Het gaat telkens om de door- en uitstroom van jongeren tussen 1 oktober 2010 en 1 oktober 2011 (cohort 2010/11).

3.1 Regionale spreiding van jongeren in een kwetsbare positie⁸

Landelijk gaat het in totaal om ongeveer 40.000 jongeren in een kwetsbare positie voor het cohort 2010/11. Uit de regionale verdeling van de jongeren in een kwetsbare positie in figuur 3 blijkt dat het bij de meeste RMC-regio's om minder dan 1.600 jongeren gaat (33 van de 39 regio's). Er zijn twee regio's met meer dan 3000 jongeren in een kwetsbare positie; Agglomeratie Amsterdam (21) en Rijnmond (29).

Figuur 3: aantal jongeren in kwetsbare positie per RMC-regio (cohort 2010/11)

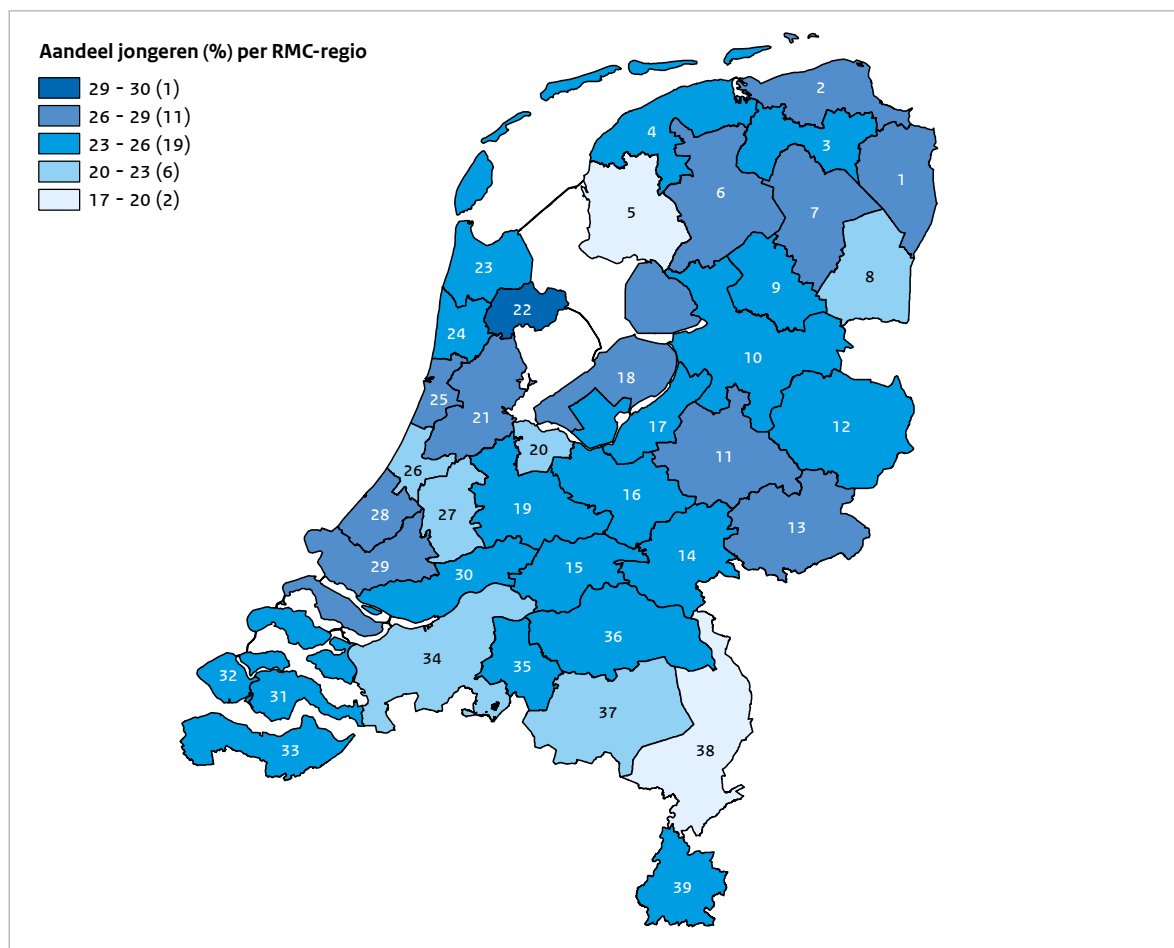
⁷ APCG staat voor Armoedeprobleemcumulatiegebied: zie de begrippenlijst in bijlage 6.1 voor een toelichting.

⁸ De regionale verdeling is gebaseerd op de woonplaats op 1-10-2011, jongeren kunnen in de jaren daarna van regio verhuizen. Een lijst met de namen van de RMC-regio's staat in bijlage 2.

Behalve de absolute verdeling is in figuur 4 de relatieve verdeling gegeven van het aantal jongeren in kwetsbare positie per RMC. Het aantal jongeren in kwetsbare positie is gerelateerd aan de totale instroom in het mbo per RMC-regio.

Het aandeel jongeren in een kwetsbare positie is in de meeste regio's (30 van de 39 regio's) tussen de 23% en 29%. Hieruit blijkt dat het aandeel jongeren per regio redelijk gelijkmatig is, in tegenstelling tot het aantal jongeren per regio. De regio met het hoogste aandeel is West-Friesland (nr. 22) en de regio's met het laagste aandeel zijn Zuid-West Friesland (nr. 5) en Gewest Limburg-Noord (nr. 38).

Figuur 4: aandeel jongeren in een kwetsbare positie per RMC-regio (cohort 2010/11)

3.2 Overige achtergrondkenmerken jongeren in kwetsbare positie

Tabel 1: achtergrondkenmerken kwetsbare door- en uitstroom van 2010/11

Kwetsbare groepen	Aantal jongeren	Aandeel man	Aandeel onder 18	Etniciteit			APCG	Diploma*
				% Autochtoon	% NW-allochtoon	% W-allochtoon		
1 pro naar mbo-1	1.509	58,8%	57,3%	51,6%	42,8%	5,3%	37,0%	13,9%
2 pro naar mbo-2	1.247	49,8%	52,9%	58,2%	37,4%	4,3%	34,5%	70,3%
3 pro uit onderwijs	2.943	61,9%	19,6%	67,2%	25,6%	6,4%	31,3%	14,2%
4 vso naar mbo-1	1.020	72,5%	67,5%	62,3%	30,7%	7,1%	28,0%	**
5 vso naar mbo-2	1.140	71,8%	65,9%	71,5%	21,5%	7,0%	21,8%	**
6 vso uit onderwijs	4.279	67,4%	23,7%	69,7%	21,7%	6,7%	23,2%	**
7 vmbo-bb naar mbo-1	2.400	65,1%	92,9%	58,5%	34,8%	6,0%	38,0%	21,5%
8 vmbo-bb naar mbo-2	18.411	56,2%	94,6%	70,3%	24,4%	5,2%	24,9%	96,0%
9 vmbo-bb uit onderwijs	2.140	59,5%	70,8%	48,7%	32,0%	8,6%	35,9%	49,5%
10 overige instroom mbo-1	5.138	63,0%	41,7%	43,2%	42,3%	8,1%	30,2%	15,0%
totaal kwetsbare groepen	40.227	60,1%	69,2%	63,2%	29,1%	29,1%	28,0%	**
Referentiegroepen								
niet-kwetsbare doorstroom	93.455	50,4%	68,3%	75,8%	18,2%	5,8%	18,7%	88,9%
vmbo kader-mbo-2	5.557	76,9%	95,3%	85,7%	9,9%	4,3%	16,1%	87,5%

* Het gaat om een vo- of mbo-1 diploma, gemeten op 1 oktober 2011 in relatie tot de inschrijving een jaar eerder (op 1 oktober 2010). Dit kenmerk laat zien of een jongere met of zonder diploma na het vo is doorgestroomd naar het mbo of naar de arbeidsmarkt.

** In het vso wordt ca. $\frac{3}{4}$ van de diploma's gehaald via het staatsexamen, deze informatie was voor dit cohort niet beschikbaar en daarom wordt er geen diploma-informatie getoond.

Tabel 1 beschrijft de 10 kwetsbare groepen naar verschillende achtergrondkenmerken. Per kwetsbare groep is telkens het aandeel gegeven dat onder de verschillende achtergrondkenmerken valt, gemeten op 1 oktober 2011.

Enkele samenvattende punten uit tabel 1 zijn:

- Gemiddeld is 60% van de jongeren in kwetsbare positie man. Alleen bij de jongeren die vanuit pro naar mbo-2 gaan is de verdeling man/vrouw gelijk. Jongeren uit het vso zijn relatief het meest van het mannelijke geslacht (ca. 70%). Bij de niet-kwetsbare doorstroom naar het mbo is de verhouding man/vrouw ongeveer gelijk.
- Van alle jongeren in een kwetsbare positie is bijna 70% onder de 18 op het moment dat de kwetsbare overstap is gemaakt. De kwetsbare doorstroom naar het mbo is veel vaker onder de 18 jaar dan de jongeren die uit het onderwijs zijn gegaan, behalve bij de stroom vanuit vso. Jongeren die na het pro het onderwijs verlaten zijn relatief het meest boven de 18 jaar.
- Gemiddeld is ongeveer 63% van de kwetsbare groepen van autochtone herkomst tegenover ca. 76% voor de niet-kwetsbare doorstroom. De jongeren die van pro naar mbo-1 zijn gegaan (42,8%) en de overige instroom mbo-1 (42,3%) zijn procentueel het meest van niet-westerse afkomst.
- Van alle kwetsbare groepen komt gemiddeld 28% uit een apcg-gebied tegenover 16% en 19% bij de referentiegroepen. Dit is een indicatie dat de kwetsbare groepen een lagere sociaal-economische status hebben. Tussen de kwetsbare groepen zijn ook verschillen. Jongeren uit het vso komen minder vaak uit een apcg-gebied, dan de jongeren uit het pro en vmbo-bb.
- Jongeren die vanuit het pro (70%) of vmbo-bb (96%) naar mbo-2 zijn gegaan hadden op dat moment meestal een diploma. Voor de jongeren uit het pro gaat het om een mbo-1 diploma dat behaald is en voor jongeren uit vmbo-bb om een vmbo-diploma. Van de jongeren die na het vmbo-bb uit het onderwijs stroomden had ca. de helft een vmbo-diploma.

Tabel 2: sector en leerweg van de kwetsbare doorstroom naar het mbo van 2010 naar 2011

Kwetsbare groepen	Sector					Leerweg**	
	economie	techniek	zorg en welzijn	landbouw	combinatie/ AKA*	bol	bbl
1 pro naar mbo-1	23,9%	16,5%	9,9%	6,0%	43,6%	70,2%	28,8%
2 pro naar mbo-2	37,5%	19,4%	32,4%	9,5%	1,1%	65,0%	34,0%
4 vso naar mbo-1	16,9%	14,7%	5,9%	7,6%	54,9%	70,9%	20,0%
5 vso naar mbo-2	44,8%	26,8%	17,7%	9,7%	1,0%	68,1%	31,1%
7 vmbo-bb naar mbo-1	13,2%	19,9%	6,0%	2,1%	58,8%	83,0%	16,8%
8 vmbo-bb instroom mbo-2	35,8%	27,8%	29,2%	6,4%	0,7%	76,0%	23,9%
10 overige instroom mbo-1	14,8%	13,8%	6,5%	7,0%	57,9%	74,2%	25,1%
totaal kwetsbare groepen	30,2%	24,7%	22,3%	8,1%	20,6%	74,4%	25,0%
Referentiegroepen							
niet-kwetsbare doorstroom	38,1%	23,4%	32,3%	5,4%	0,9%	86,2%	13,8%
vmbo kader-mbo-2	36,0%	49,2%	12,1%	2,2%	0,6%	74,2%	25,1%

* AKA staat voor arbeidsmarktgekwalificeerd assistent en komt alleen bij niveau 1 voor, combinatie van sectoren komt alleen voor op niveau 2.

** Uitsplitsing naar leerweg telt niet op tot 100%, omdat er ook enkele examendeelnemers zijn.

Voor de kwetsbare groepen die zijn doorgestroomd naar het mbo (niveau 1 of 2) is in tabel 2 weergegeven naar welke sector en leerweg zij zijn gegaan.

Enkele samenvattende punten uit tabel 2 zijn:

Sector:

- Voor de kwetsbare stromen naar mbo-1 gaat het meestal om een aka-opleiding (44%-59%). Een opleiding op niveau 1 in de richting van zorg en welzijn of landbouw komt relatief weinig voor.
- Voor de kwetsbare stromen naar mbo-2 gaat het meestal om opleidingen binnen de sector economie waar jongeren zijn gestart. Dit is vergelijkbaar met de niet-kwetsbare doorstroom naar het mbo. De jongeren die vanuit het vso naar mbo-2 zijn gegaan kiezen wat minder vaak voor opleidingen binnen Zorg en Welzijn en wat vaker voor opleidingen binnen Economie en Techniek. De referentiegroep vmbo-kader naar mbo-2 volgt voor het grootste gedeelte een opleiding in de technische sector (49%) en daarna in de economische sector (36%).

Leerweg:

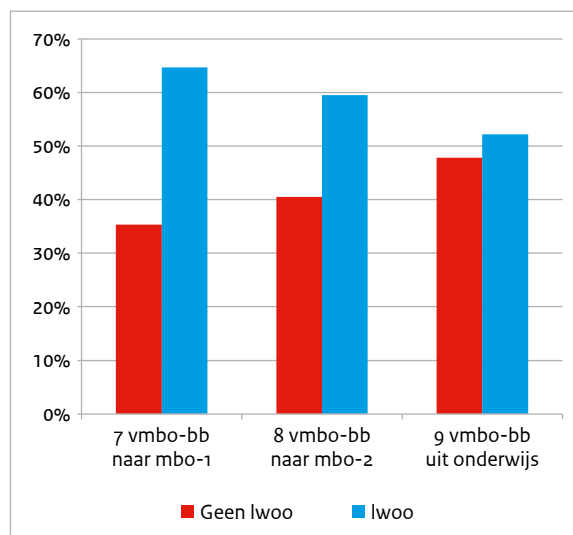
- Gemiddeld volgt bijna 75% van de jongeren uit een van de kwetsbare groepen een opleiding in de beroepsopleidende leerweg (bol) en ca. 25% in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). Het aandeel bol is voor de niet-kwetsbare doorstroom hoger.
- Het aandeel jongeren dat een bbl-opleiding volgt is het hoogst onder jongeren die vanuit het pro naar mbo-2 gaan. Over het algemeen geldt dat er vaker een bbl-opleiding op niveau 2 dan op niveau 1 wordt gevolgd.

3.2.1 Specifieke achtergrondkenmerken in het voortgezet onderwijs (lwoo en clusters)

Vmbo-bb en leerwegondersteunend onderwijs (lwoo)

Jongeren kunnen in het vmbo-bb leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) ontvangen. Het lwoo is er voor de leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het behalen van hun diploma. Uit bovenstaande figuur blijkt dat de meerderheid van de leerlingen die door- of uitstromen vanuit vmbo-bb een lwoo-indicatie heeft. In totaal gaat het om ruim 13.600 van de bijna 23.000 jongeren die een lwoo-indicatie hebben. Van de jongeren die zijn doorgestroomd naar mbo-1 of mbo-2 had 60-65% een lwoo-indicatie. Bij de jongeren die het onderwijs verlaten gaat het om 52% met een lwoo-indicatie.

Figuur 5: kwetsbare door- en uitstroom vanuit het vmbo-bb uitgesplitst naar lwoo

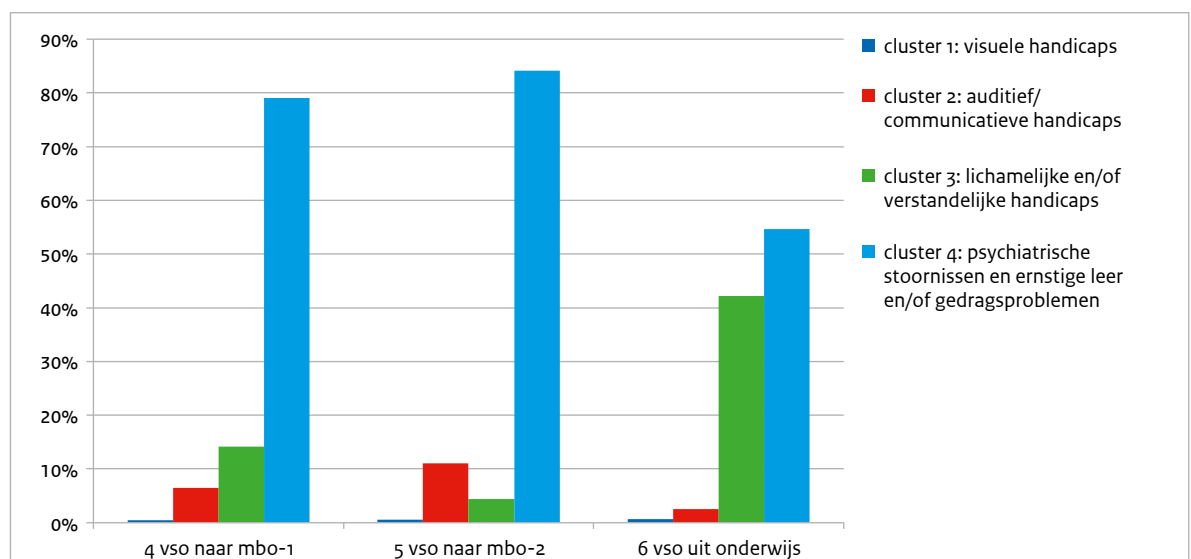

Vso-clusters

Naast de genoemde onderwijskenmerken voor alle kwetsbare groepen is er binnen het vso een onderscheid naar de verschillende clusters te maken. Wat betreft het aantal leerlingen in het vso komen cluster 1 en 2 beperkt voor. Figuur 6 laat de verdeling naar clusters zien voor de kwetsbare door- en uitstroom vanuit het vso.

- De kwetsbare doorstroom uit het vso betreft voornamelijk leerlingen uit cluster 4; ca. 80% van de leerlingen die doorstroomt naar mbo-1 of 2 komt uit cluster 4. Cluster 1 komt nagenoeg niet voor en cluster 2 in beperkte mate.
- Cluster 3 komt met name voor bij de jongeren die na het vso uit het onderwijs (groep 6) zijn gegaan (42% van groep 6). De meerderheid van groep 6 komt uit cluster 4 (55%). Qua aantal is groep 6 de grootste groep uit het vso.
- De cijfers over de door- en uitstroom van het vso gaan over 2010 en 2011. Er was toen nog geen sprake van invoering van de huidige profielen (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt en dagbesteding) en registratie hiervan door DUO. Met name voor de groep die vanuit het vso uit het onderwijs gaat is het de vraag in hoeverre deze jongeren aan het werk kunnen of naar dagbesteding gaan. De Onderwijsinspectie doet bevestigingen naar de bestemming van de uitstroom. Uit de bevestiging in 2011 van de Onderwijsinspectie blijkt dat uitstroom vanuit het vso naar dagbesteding met name voorkomt onder cluster 1 (30%) en 3 (50%). Veruit de meeste jongeren komen echter uit cluster 4 en dagbesteding komt onder deze groep bijna niet voor. De verwachting is daarom dat er met name sprake kan zijn van dagbesteding onder de groep jongeren met cluster 3 die na het vso uit het onderwijs zijn gestroomd.

Figuur 6: kwetsbare door- en uitstroom naar cluster in het vso

4

4 Loopbaan jongeren in kwetsbare positie in beeld

In dit hoofdstuk wordt de loopbaan van de jongeren in een kwetsbare positie in beeld gebracht door te analyseren in hoeverre jongeren in het onderwijs zitten, werk of een uitkering hebben, of zorg ontvangen.

4.1 In het onderwijs, op de arbeidsmarkt of met zorg

Hoe gaat het met het cohort jongeren in een kwetsbare positie de jaren na door- en uitstroom? Zijn en blijven ze in actief in het onderwijs⁹ of op de arbeidsmarkt en ontvangen ze een uitkering of zorg?

In de grafieken hieronder worden de verschillende categorieën gestapeld in beeld gebracht. Er is daarbij steeds eerst gekeken of iemand een registratie had in het onderwijs. Vervolgens is voor de groep die niet in het onderwijs zat gekeken of er sprake is van een betaalde baan. Daarna is gekeken voor de resterende groep (niet in het onderwijs en zonder werk), of er een uitkering is ontvangen en als laatste naar een landelijke zorgregistratie.¹⁰ Het getoonde percentage jongeren met zorg, volgt dus geen onderwijs en heeft ook geen werk of een uitkering. Dit is getoond voor de tien gedefinieerde kwetsbare groepen, een referentiegroep (vmbo-kader naar mbo-2) en het gemiddelde van de tien kwetsbare groepen. Het gaat telkens om het cohort dat in oktober 2011 de overstap heeft gemaakt van vo naar mbo of de arbeidsmarkt (cohort 2010/11). Welke positie hebben de jongeren een jaar later (in 2012) en welke positie hebben zij vier jaar later (in 2015)?

Positie een jaar later

Figuur 7 geeft aan in hoeverre jongeren een jaar na de kwetsbare overstap participeren in het onderwijs of op de arbeidsmarkt via een betaalde baan.

Van het totale cohort jongeren in een kwetsbare positie is een jaar later 67% in het onderwijs. Met name jongeren die in 2011 zijn doorgestroomd naar het mbo zijn een jaar

vaak actief in het onderwijs. Tussen de kwetsbare groepen varieert dit van ca. 60% (groep 4 en 10) tot 90% (groep 8). Jongeren die na het vo het onderwijs hebben verlaten zijn ook een jaar later meestal niet in het onderwijs actief. Opvallend is wel het relatief hoge aandeel (bijna 40%) die na het verlaten van vmbo-bb (groep 9) een jaar later is teruggekeerd in het onderwijs.

Of jongeren een jaar later in het onderwijs actief zijn of aan het werk verschilt in belangrijke mate per kwetsbare groep. Gemiddeld is 79% van alle jongeren in een kwetsbare positief actief in het onderwijs of op de arbeidsmarkt via een betaalde baan. Jongeren die het onderwijs hebben verlaten in 2011 zijn daarbij een jaar later vaker niet in het onderwijs of aan het werk, dan de jongeren die zijn doorgestroomd naar het mbo. Jongeren die na het vso het onderwijs hebben verlaten (groep 6) zijn een jaar later het minst vaak in het onderwijs of aan het werk via een betaalde baan (40%). Voor deze jongeren is het de vraag in hoeverre zij in aanmerking komen voor een betaalde baan. In 2011 was er nog geen sprake van profielen in het vso; er kan daarom in deze cijfers geen onderscheid gemaakt worden tussen jongeren die het vso hebben verlaten met profiel arbeidsmarkt of dagbesteding. Wel weten we (paragraaf 3.2.1) dat het voor 42% van deze groep om voormalig leerlingen gaat uit cluster 3 in het vso, die vaak uitstromen naar dagbesteding.

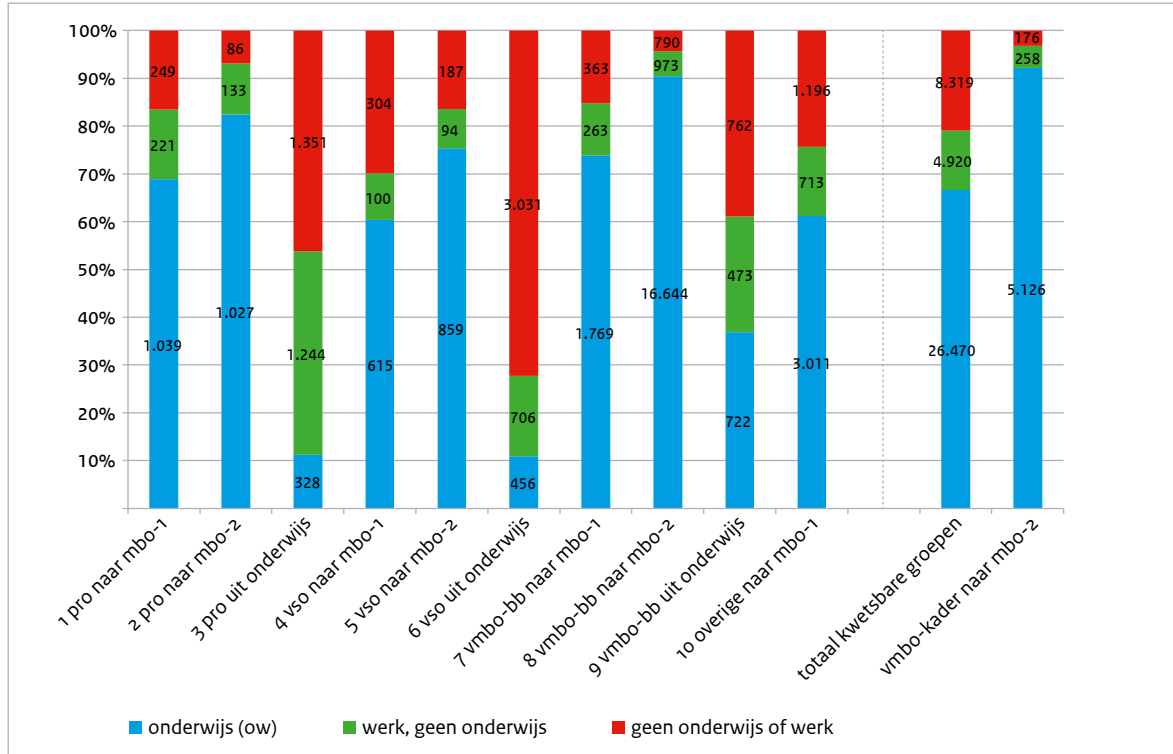
Vervolgens is het de vraag of de jongeren die niet in het onderwijs actief zijn of een betaalde baan hebben in beeld zijn via een uitkering of omdat zij een vorm van zorgbegeleiding ontvangen.

Gemiddeld is een jaar na de door- of uitstroom naar een kwetsbare positie (in 2012) ongeveer 93% van alle jongeren in het onderwijs, aan het werk, in een uitkering of heeft zorg ontvangen. Dit komt overeen met bijna 37.000 jongeren. De overige bijna 2800 jongeren (7%) zijn mogelijk of niet in beeld of via een onbekende bron. In vergelijking met de referentiegroep (vmbo-kader naar

⁹ Het gaat om het bekostigde en niet-bekostigde onderwijs voor zover geregistreerd bij DUO. In totaal staan er 140 jongeren van het cohort in 2011 geregistreerd bij het niet-bekostigd onderwijs.

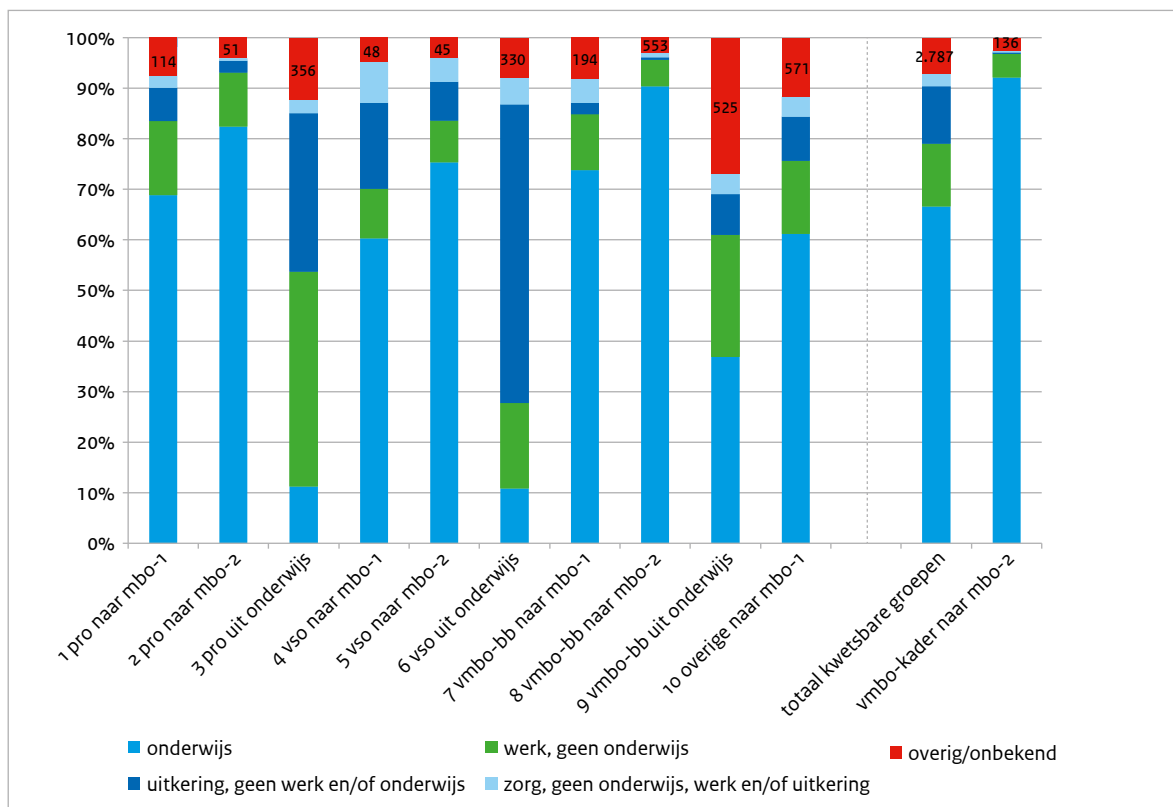
¹⁰ In bijlage 1 is bij de begrippenlijst omschreven welke bronnen zijn geraadpleegd. Sommige jongeren kunnen in de praktijk wel in beeld zijn maar niet via registraties, doordat ze bijvoorbeeld bekend zijn bij de gemeente of een zorginstantie, maar niet (landelijk) staan geregistreerd in het onderwijs, als werkende of als ontvanger van een uitkering of zorg. Voor de zorgregistraties geldt dat de kortdurige ggz-zorg kan ontbreken voor de 18-plussers, omdat deze gefinancierd wordt uit de zvw.

Figuur 7: onderwijs en/of werk een jaar later (2012)

* In de balkjes is het betreffende aantal per categorie per kwetsbare groep gegeven.

Figuur 8: onderwijs, werk, uitkering en/of zorg een jaar later (2012)

* Voor de categorie overig/onbekend is in het balkje het aantal per kwetsbare groep getoond.

mbo-2; 98%) zijn de kwetsbare groepen een jaar later minder vaak in beeld via onderwijs-, arbeidsmarkt- of zorgregistraties. Voor 67% van alle jongeren in een kwetsbare positie geldt dat zij onderwijs volgen, 12% heeft een betaalde baan en zit niet in het onderwijs, 11% een uitkering (zonder werk of onderwijs) en 3% ontvangt alleen zorg.

In het algemeen geldt dat de jongeren die na het vo het onderwijs hebben verlaten, vaker een jaar later niet in beeld via de registraties zijn, dan de jongeren die naar vervolgonderwijs zijn gegaan. Dit geldt relatief het meest voor de jongeren die vanuit vmbo-bb uit het onderwijs waren gestroomd (groep 9); 27% (N.B.: het gaat hier om een groep van 525 jongeren). Voor de uitstroom vanuit het pro (groep 3) gaat het om 12% en vanuit het vso (groep 6) om 8%. Voor groep 3 en 6 valt verder op dat er van de jongeren die niet in het onderwijs en aan het werk zijn een grote groep is die een uitkering ontvangt.

Positie vier jaar later

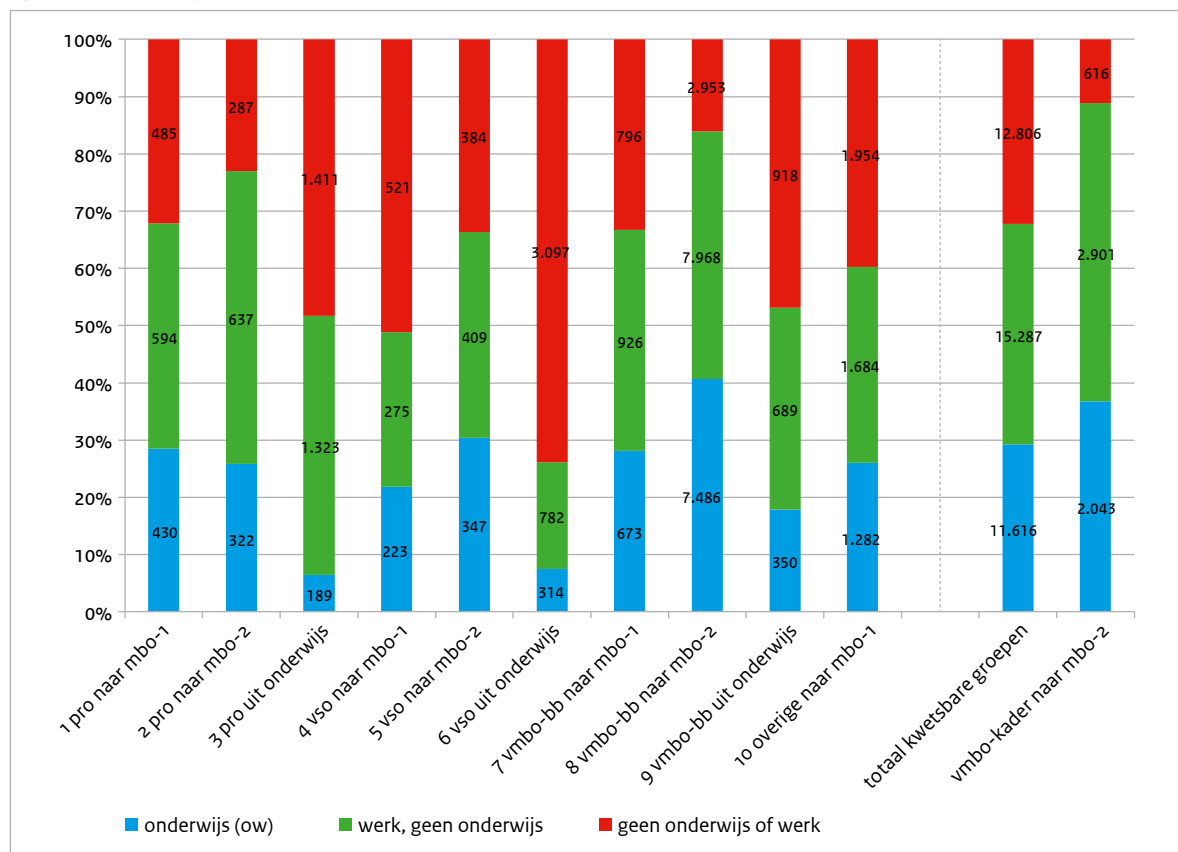
In hoeverre zijn jongeren in een kwetsbare positie vier jaar na de kwetsbare overstap in 2010/11 nog actief in het onderwijs en/of aan het werk?

Uit figuur 9 blijkt dat de meeste jongeren geen onderwijs (meer) volgen; ca. 29% is in het onderwijs en 71% niet. Veel jongeren zijn vanaf 2011 via vervolgonderwijs de arbeidsmarkt op gegaan. Relatief en qua aantal is de grootste groep die nog in het onderwijs actief is groep 8 (vmbo-bb naar mbo-2; 7486 jongeren ofwel ca. 40%).

De participatie (in het onderwijs en/of aan het werk) is gedaald van 79% in 2012 naar 67% in 2015. Deze dalende trend is voor alle kwetsbare groepen in deze periode zichtbaar. Niet alle jongeren die het onderwijs hebben verlaten zijn vervolgens aan het werk. Net als in 2012 is er een grote variatie in participatie tussen de kwetsbare groepen; van 26% voor groep 6, t/m 84% voor groep 8. Er is daarnaast een duidelijk verschil in participatie met de referentiegroep (vmbo-k naar mbo-2), waarbij de participatie met 89% beduidend hoger is in 2015 dan bij de kwetsbare groepen.

Vervolgens is het de vraag in hoeverre de jongeren zonder onderwijs en werk, een uitkering of zorg ontvangen vier jaar later. In 2015 waren er nog geen gegevens beschikbaar voor zorg en daarom is in figuur 10 alleen gekeken naar onderwijs, werk en/of een uitkering.

Figuur 9: onderwijs en/of werk vier jaar later (2015)

Van het totale cohort jongeren in kwetsbare positie is in 2015 86% in het onderwijs, aan het werk of ontvangt een uitkering (tegenover 92% bij de referentiegroep). In 2012 ging het gemiddeld om 90% (97% bij de referentiegroep) van de jongeren die op een van deze manieren in beeld was. De groep die alleen een uitkering ontvangt is onder de jongeren in kwetsbare positie toegenomen van 11% in 2012 naar 18% in 2015. In het algemeen geldt dat de participatie onder de kwetsbare groepen harder is gedaald dan bij de referentiegroep en het aandeel jongeren met alleen een uitkering sterker is gestegen. De groep jongeren in kwetsbare positie zonder onderwijs, werk en/of een uitkering neemt met de jaren toe.

Niet als in 2012 is groep 9, de jongeren die in 2011 het vmbo-bb hebben verlaten, relatief de grootste groep zonder onderwijs, werk of uitkering (30% ofwel 593 jongeren). Groep 7 (20%) en 10 (20%) zijn onder de kwetsbare groepen ook relatief vaker dan gemiddeld (14%) zonder onderwijs, werk of uitkering in 2015. De overige kwetsbare groepen hebben een vergelijkbaar percentage zonder onderwijs, werk of uitkering van ca. 11% tot 12%. De jongeren die na het pro (groep 3) en vso (groep 6) het

onderwijs hebben verlaten zijn in 2015 minder vaak dan gemiddeld zonder onderwijs, werk of uitkering, terwijl zij dit in 2012 nog vaker dan gemiddeld waren.

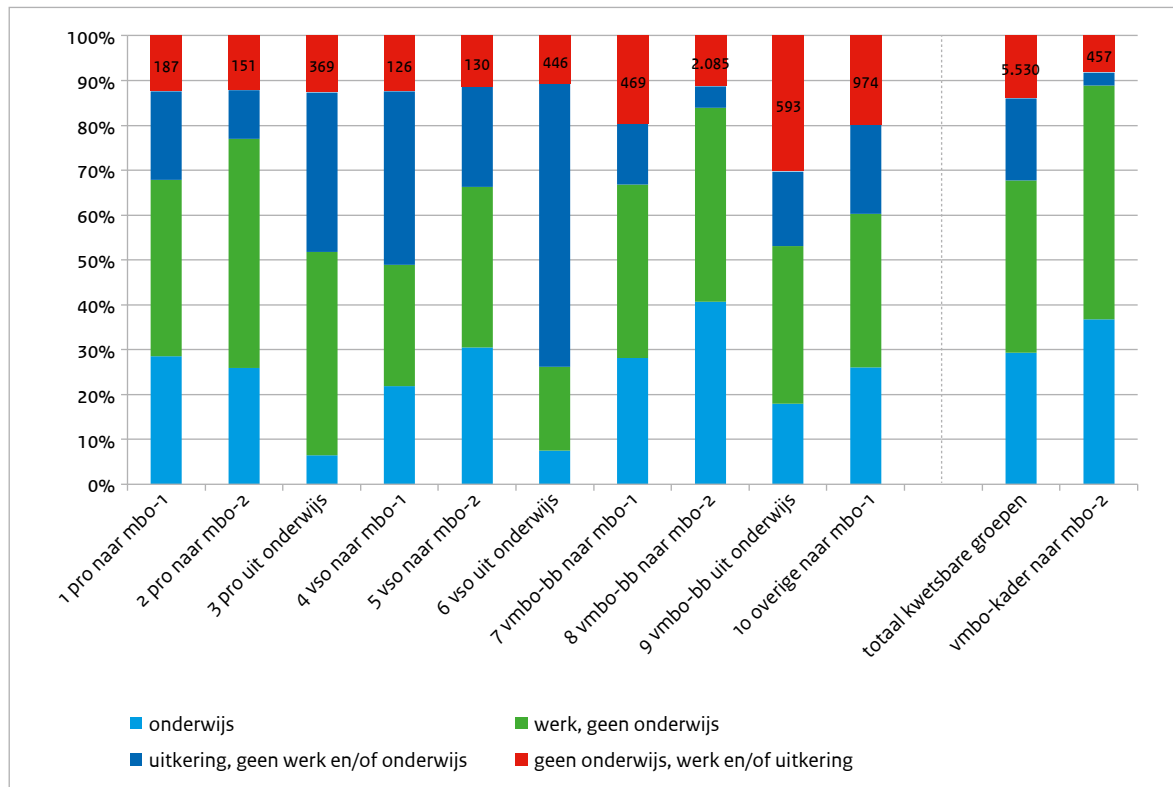
Om een vergelijking te maken met 2012 voor wat betreft het aandeel jongeren dat niet in beeld is via de onderwijs, arbeidsmarkt en zorgregistraties moet er een aanname gemaakt worden over het aandeel dat alleen zorg ontvangt in 2015. Als we er vanuit gaan dat dit niet toeneemt en maximaal gelijk is aan het aandeel in 2012 dan betekent dit dat het totale aandeel in beeld via de gebruikte registraties in 2015 ongeveer 89% is tegenover 93% in 2012.¹¹

4.1.1 In beeld via een vorm van geregistreerde zorg

In de vorige paragraaf was te zien of jongeren die geen onderwijs, werk of uitkering genoten, zorg hadden ontvangen. In deze paragraaf wordt gekeken in hoeverre er voor alle jongeren in kwetsbare positie sprake is van zorg in 2012, een jaar na de kwetsbare overstap. De geraadpleegde bronnen staan in bijlage 1 beschreven.

Tabel 3 geeft het aantal jongeren dat zorg ontving in 2012 en het bijbehorende percentage t.o.v. de totale kwetsbare groep.

Figuur 10: onderwijs, werk en/of uitkering vier jaar later (2015)

¹¹ Het aandeel jongeren met alleen een zorgregistratie (zonder onderwijs, werk of uitkering) volgens de gehanteerde bronnen is in 2013 en 2014 afgenomen. De vraag is hierbij in hoeverre dit betrouwbaar is of dat dit te maken heeft met ontbrekende registraties. Steeds meer jongeren passeren naar verloop van tijd de leeftijdsgrens van 18 jaar en hebben daardoor geen recht meer op jeugdzorg. Het is de vraag of zij (en in welke mate) vervolgens hiervoor in de plaats andere zorg ontvangen.

Tabel 3: aantal en aandeel jongeren per kwetsbare groep met ontvangen zorg in 2012

kwetsbare positie 2010/11	aantal jongeren met zorg	aandeel t.o.v. kwetsbare positie in 2010/11
1 pro naar mbo-1	234	16%
2 pro naar mbo-2	114	9%
3 pro uit onderwijs	688	24%
4 vso naar mbo-1	577	57%
5 vso naar mbo-2	457	40%
6 vso uit onderwijs	2.222	53%
7 vmbo-bb naar mbo-1	666	28%
8 vmbo-bb naar mbo-2	1.475	8%
9 vmbo-bb uit onderwijs	370	19%
10 overige instroom mbo-1	1.114	23%
vmbo-kader naar mbo-2	357	6%

Tussen de verschillende kwetsbare groepen zijn grote verschillen in hoeverre zij een vorm van zorgbegeleiding hebben ontvangen. Dit varieert in 2012 van 8% voor 'vmbo-bb naar mbo-2' tot 57% voor de groep die vanuit vso naar mbo-1 is gegaan. Jongeren tot 18 jaar hebben recht op jeugdzorg en vanaf 18 jaar zijn zij mogelijk minder goed in beeld via de geraadpleegde bronnen, die beschikbaar waren voor dit onderzoek. De meeste jongeren in kwetsbare positie waren eind 2011 nog onder de 18 (69%). Het aandeel dat onder de 18 jaar was verschilt daarbij nogal per kwetsbare groep (zie tabel 1). Met name bij groep 3, 6 en 10 waren er veel jongeren de 18 gepasseerd en zou het aandeel met zorg mogelijk nog hoger kunnen liggen.

Ook tussen kwetsbare groepen waarbij de leeftijdsopbouw vergelijkbaar is zijn er grote verschillen. Zo ontvangen bijvoorbeeld de kwetsbare stromen naar mbo-1 vaker zorg dan de kwetsbare stromen naar mbo-2.

4.2 Arbeidsmarktsituatie 2013-2015

De arbeidsmarktsituatie wordt in beeld gebracht voor de jaren 2013, 2014 en 2015. De cijfers gaan over jongeren die minimaal een jaar niet ingeschreven stonden in het onderwijs. Alle jongeren hebben minimaal een jaar tijd gehad om aan het werk te komen nadat ze het onderwijs hebben verlaten. Omdat er elk jaar later minder jongeren in het onderwijs verblijven, wordt de groep jongeren die potentieel aan het werk kan zijn ook elk jaar groter. In tabel 4 zijn de aantallen per jaar per kwetsbare groep gegeven.

Met name voor de jongeren die in 2011 naar het mbo zijn gegaan geldt dat een relatief grote groep in 2014 en 2015 nog steeds in het onderwijs actief is. Dit zijn vooral jongeren die vanuit vmbo-bb naar mbo-2 zijn gegaan. In 2015 gaat het om 58% van alle jongeren (22.894 van de circa 39.709 jongeren) in een kwetsbare positie van het gevolgde cohort, waarvan de arbeidsmarktsituatie is geschetst.

De analyse in dit hoofdstuk is gebaseerd op de aantallen uit tabel 4. De ontwikkeling van de arbeidsmarktsituatie van de jongeren in een kwetsbare positie wordt beschreven aan de hand van het aandeel niet-schoollaagde jongeren dat werk heeft¹² (1 uur of meer per week of 12 uur of meer per week), het inkomen en de ontvangen uitkering.

Tabel 4: aantal jongeren per kwetsbare groep¹³, gemiddelde leeftijd en het aantal dat het afgelopen jaar geen onderwijs heeft gevolgd

kwetsbare positie 2011	aantal jongeren 2011	gem. leeftijd 2011	niet in onderwijs afgelopen jaar		
			2013	2014	2015
1 pro naar mbo-1	1.509	17,3	404	633	872
2 pro naar mbo-2	1.246	17,4	179	550	734
3 pro uit onderwijs	2.923	17,9	2.465	2.533	2.624
4 vso naar mbo-1	1.019	17,1	392	577	693
5 vso naar mbo-2	1.140	17,2	248	506	631
6 vso uit onderwijs	4.193	18,4	3.672	3.695	3.784
7 vmbo-bb naar mbo-1	2.395	16,5	507	961	1.372
8 vmbo-bb naar mbo-2	18.407	16,6	1.385	5.061	7.764
9 vmbo-bb uit onderwijs	1.957	16,9	1.185	1.314	1.432
10 overige instroom mbo-1	4.920	18,2	1.622	2.364	2.988
totaal kwetsbare groepen	39.709	17,2	12.059	18.194	22.894
vmbo-kader naar mbo-2	5.560	16,5	350	1.540	2.396

¹² Opmerking: zelfstandigen zijn niet meegenomen, gaat om ca. 1% in 2014 van de totale groep jongeren in een kwetsbare positie.

¹³ Deze aantallen wijken zoals eerder aangegeven in kleine mate af van de aantallen uit tabel 1, omdat in sommige gevallen er geen bsn bekend was waardoor er geen gegevens over werk of zorg gekoppeld konden worden.

4.2.1 Arbeidsparticipatie jongeren in een kwetsbare positie

Het aandeel werkenden per niet-schoolgaande kwetsbare groep neemt elk jaar toe. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met een aantrekkende conjunctuur, maar er kan ook een belangrijk diploma-effect zijn. Jongeren die in 2011 naar het mbo zijn gegaan en later uitstromen zullen een grotere kans hebben om met een diploma de arbeidsmarkt te betreden. Jongeren die in 2011 uit het onderwijs zijn gegaan (groep 3, 6 en 9) hebben meestal geen mbo-diploma kunnen halen in de jaren daarna. Onder deze groepen stijgt het aandeel werkenden tussen 2013 en 2015 minder hard.

Gemiddeld is in 2015 51% van de 22.894 niet-schoolgaande jongeren in een kwetsbare positie aan het werk. Van de kwetsbare groepen is de arbeidsparticipatie onder jongeren die in 2011 de overstap hebben gemaakt naar mbo-2 vanuit pro en vmbo-bb het hoogst (groep 2 en 7). De referentiegroep vmbo-kader naar mbo-2 is aanzienlijk vaker aan het werk in 2015 (81%) dan de kwetsbare groepen.

Als per herkomstgroep (pro, vso of vmbo-bb) de arbeidsparticipatie wordt vergeleken valt op dat de arbeidsparticipatie het hoogst is voor de doorstroom naar mbo-2, daarna voor mbo-1 en het laagst voor de groepen die in 2011 uit het onderwijs zijn gegaan. Hierbij is niet gecorrigeerd voor het wel of niet halen van een diploma in

het mbo en ook zijn de jongeren die direct naar het mbo zijn gegaan gemiddeld iets jonger. In paragraaf 5.2.1 wordt de arbeidsparticipatie per diplomacategorie vergeleken.

Van alle niet-schoolgaande jongeren in een kwetsbare positie werkt 44% in 2015 12 uur of meer per week. Dat betekent dat van alle niet-schoolgaande werkenden in 2015 (1 uur of meer per week) 86% 12 uur of meer per week werkt en 14% minder dan 12 uur per week.

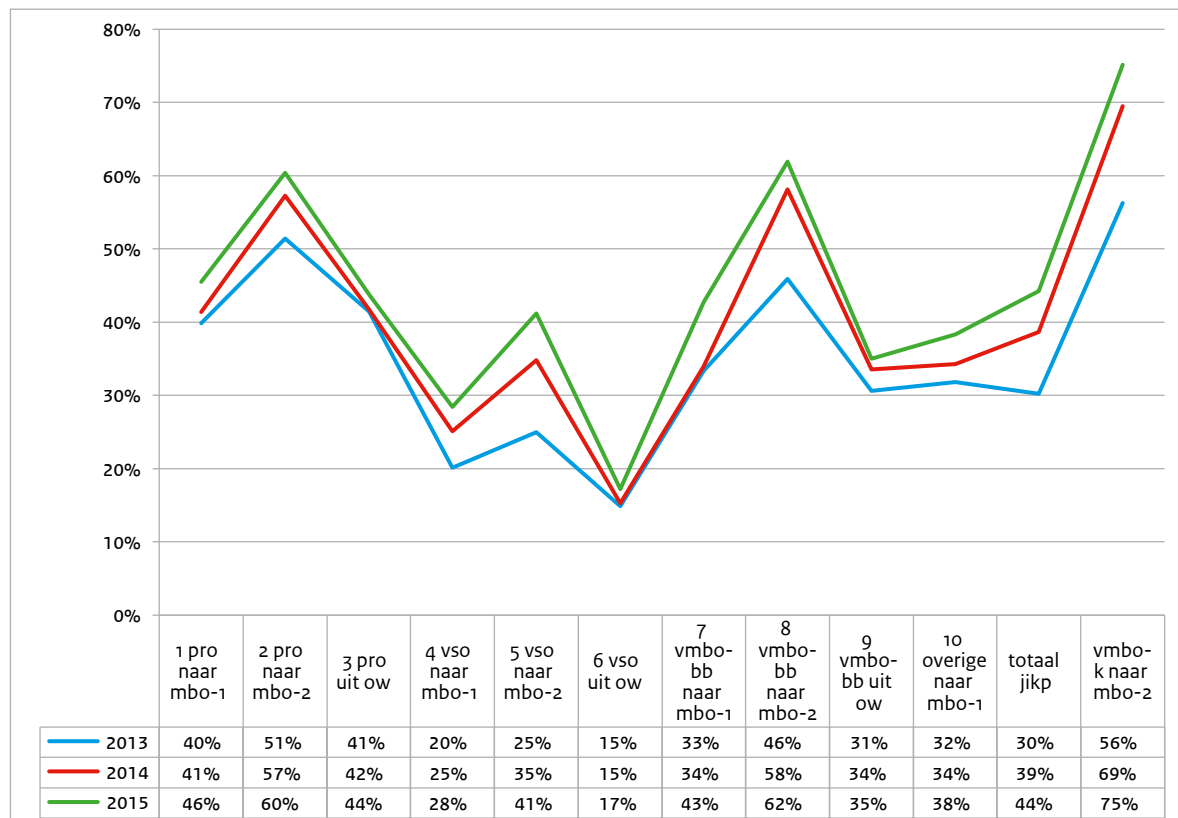
In figuur 12 is dezelfde trend zichtbaar als in figuur 11. Het aandeel werkenden met minimaal 12 uur per week loopt per jaar op, evenals het aandeel werkenden van 1 uur of meer per week. Gemiddeld loopt dit voor de kwetsbare groepen op van 30% in 2013 naar 44% in 2015. De stijging vindt net als bij het totale aandeel werkenden, met name plaats onder de jongeren die in 2011 de overstap naar het mbo hebben gemaakt. De arbeidsparticipatie van de kwetsbare groepen is het hoogst onder de jongeren die in 2011 vanuit het pro en vmbo-bb naar mbo-2 zijn gegaan.

Het positieve effect van doorstromen naar het mbo op de arbeidsparticipatie is nog steeds zichtbaar. Alleen voor jongeren uit het pro geldt nu dat er nagenoeg geen verschil meer is in arbeidsparticipatie tussen jongeren die na mbo-1 de arbeidsmarkt zijn opgegaan en jongeren die direct de arbeidsmarkt zijn opgegaan.

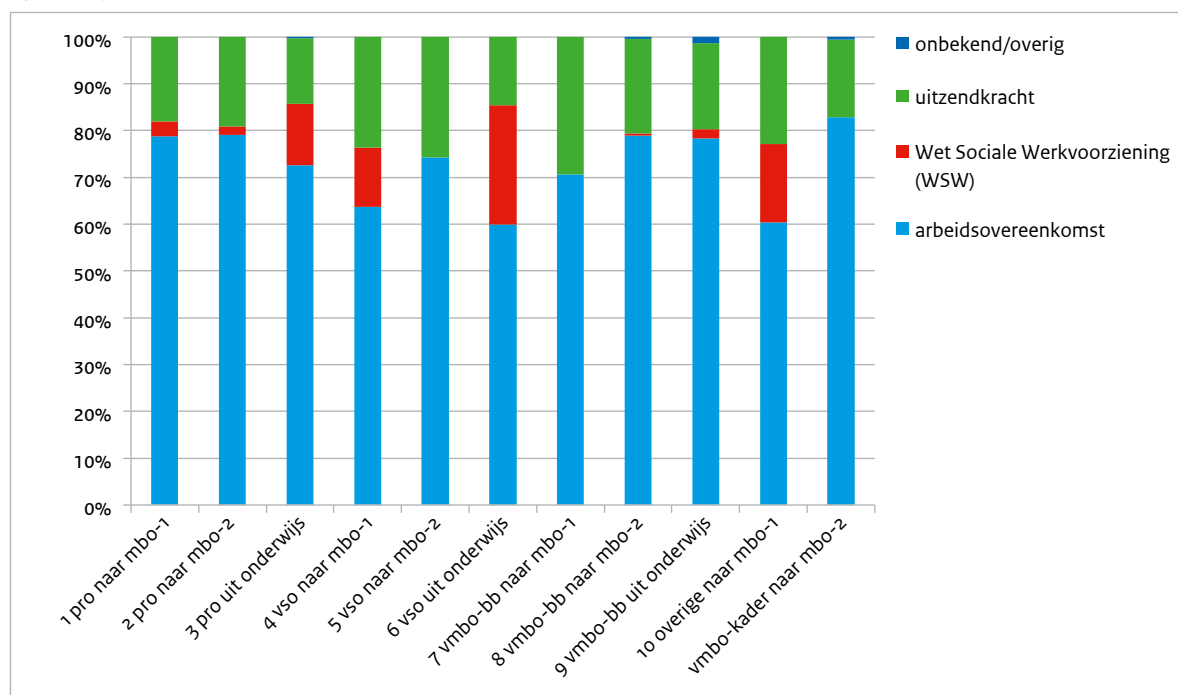
Figuur 11: aandeel niet-schoolgaande werkenden (1 uur of meer p/w) in 2013-2015 per kwetsbare positie in 2011

Figuur 12: aandeel niet-schoolgaande werkenden (12 uur of meer per week) 2013-2015 per kwetsbare positie in 2010/11

Figuur 13: type arbeidsovereenkomst in 2015

4.2.2 Arbeidsovereenkomst en contractsoort in 2015

Voor de niet-schoolgaande jongeren met minimaal 12 uur per week werk wordt in deze paragraaf informatie gegeven over de arbeidsovereenkomst en de contractsoort in 2015.

Tussen de 60% en 79% van de niet-schoolgaande kwetsbare groepen werkt op basis van een arbeidsovereenkomst. Gemiddeld gaat het bij rond de 20% van de jongeren om werk op basis van een uitzendcontract, dit wijkt niet veel af van de referentiegroep. Voor een aantal kwetsbare groepen geldt, dat een gedeelte van de jongeren een dienstverband had via de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Dit geldt met name voor groep 6, 25% werkt via de WSW, en bij de kwetsbare groepen 3, 4 en 10; werkt 13% tot 17% via de WSW. Vanaf 1 januari 2015 is de Participatiewet ingetreden en kunnen er geen jongeren meer instromen in de WSW. Jongeren die hiervoor al een WSV-dienstverband hadden behouden dit recht.

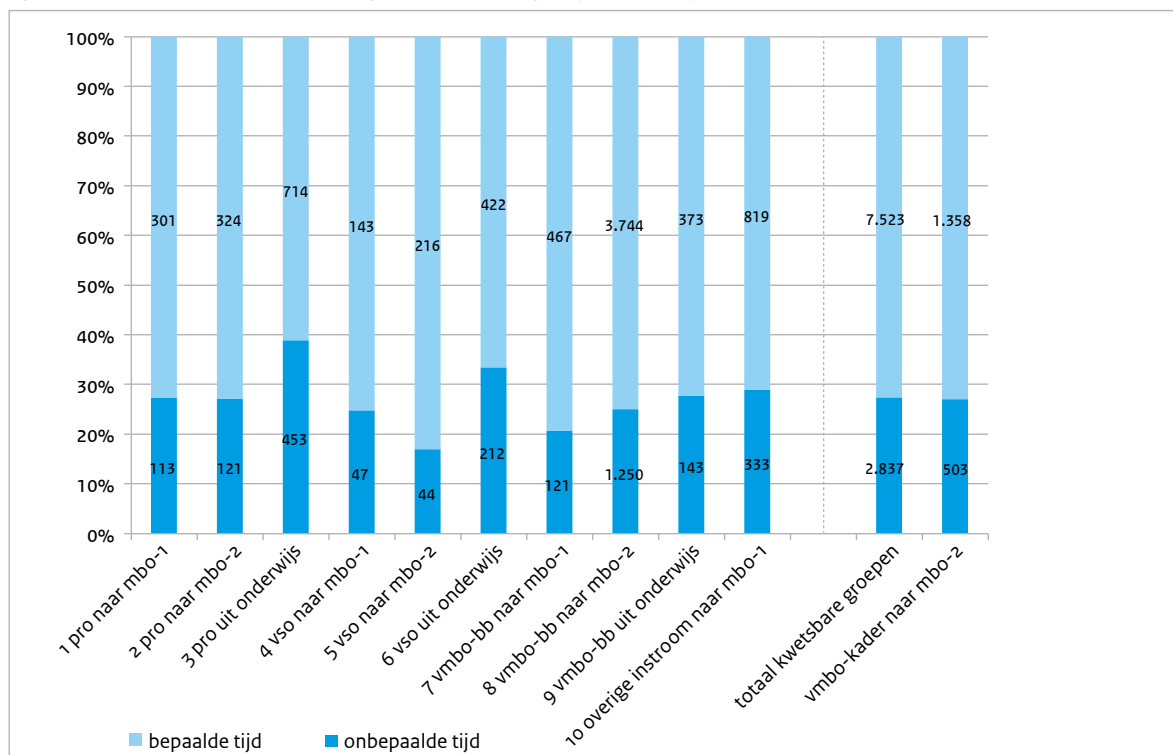
De meeste niet-schoolgaande jongeren werkten met een contract voor bepaalde tijd. De jongeren die na het pro uit het onderwijs zijn gegaan (groep 3) heeft het vaakst een contract voor onbepaalde tijd (ca. 40%). Ook groep 6 heeft iets vaker dan het gemiddelde voor de kwetsbare groepen (33% versus 27%) een contract voor onbepaalde tijd. Groep 5 heeft relatief het minst vaak een contract voor onbepaalde tijd (17%).

4.2.3 Inkomen jongeren in een kwetsbare positie

Van de groep jongeren die 12 uur of meer per week werkt (en het afgelopen jaar niet in het onderwijs zaten) is in figuur 15 het inkomen voor 2013, 2014 en 2015 gegeven.

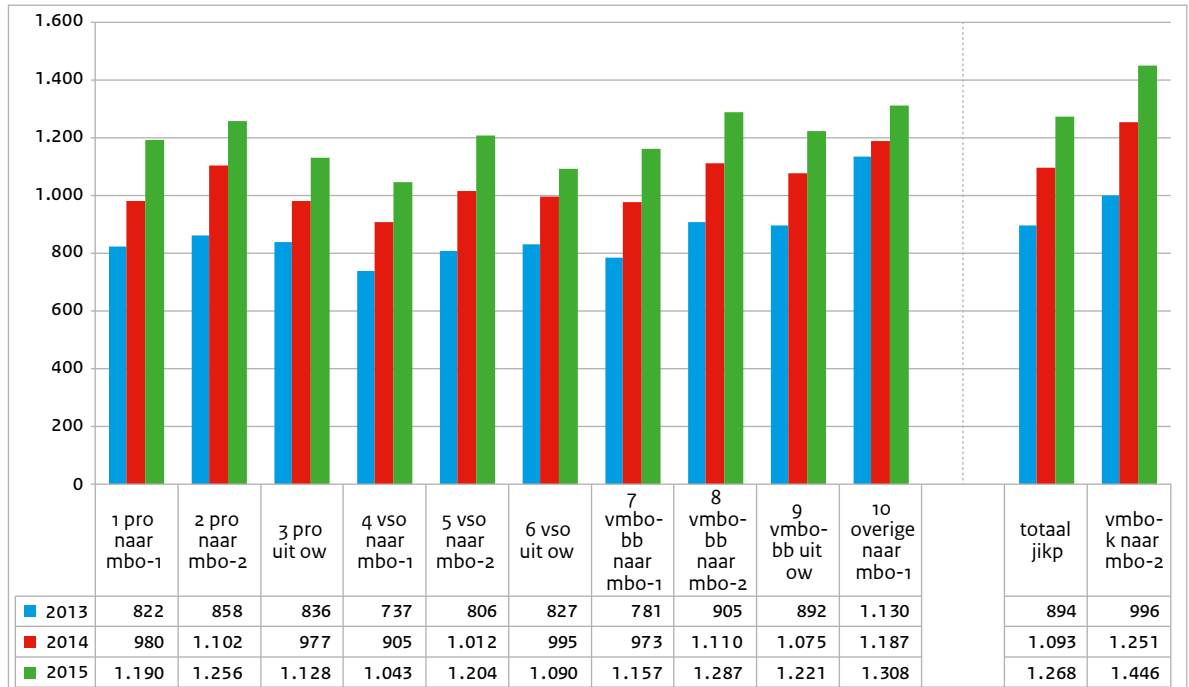
Het inkomen uit loonarbeid neemt voor alle niet-schoolgaande kwetsbare groepen die minimaal 12 uur per week werken elk jaar toe. Het laagste inkomen heeft groep 4 (vso naar mbo-1; 1043 euro in 2015). Het gemiddelde inkomen van alle kwetsbare groepen loopt op van 894 euro in 2013, naar 1.093 euro in 2014 tot 1.268 euro in 2015. De referentiegroep (vmbo-k naar mbo-2) heeft een hoger inkomen dan de kwetsbare groepen van 1.446 euro in 2015. Dat het inkomen toeneemt van 2013 t/m 2015 is te verwachten gezien de stijgende leeftijd en de stijgende arbeidsparticipatie (zie ook figuur 12). Ter indicatie; het minimumloon (vanaf 23 jaar) was ongeveer 1.500 euro in 2015. Voor een 22-jarige was het minimumjeugdloon 1.276 euro en voor een 21-jarige 1.089 euro. De gemiddelde leeftijd van de kwetsbare groepen is in 2015 21 jaar. De meeste jongeren zijn in 2015 jonger dan 23 jaar (gemiddeld 87%) en vallen onder het minimumjeugdloon. Bij groep 6 en 10 is een relatief grotere groep 23 jaar of ouder.

Figuur 14: contractsoort in 2015 van niet-schoolgaande werkende jongeren per kwetsbare positie 2010/11

* In de balkjes is het aantal per kwetsbare groep per categorie getoond.

Figuur 15: bruto maandinkomen (euro's) in 2013 t/m 2015 van niet-schoolgaande werkende jongeren in kwetsbare positie (min 12u p/w)

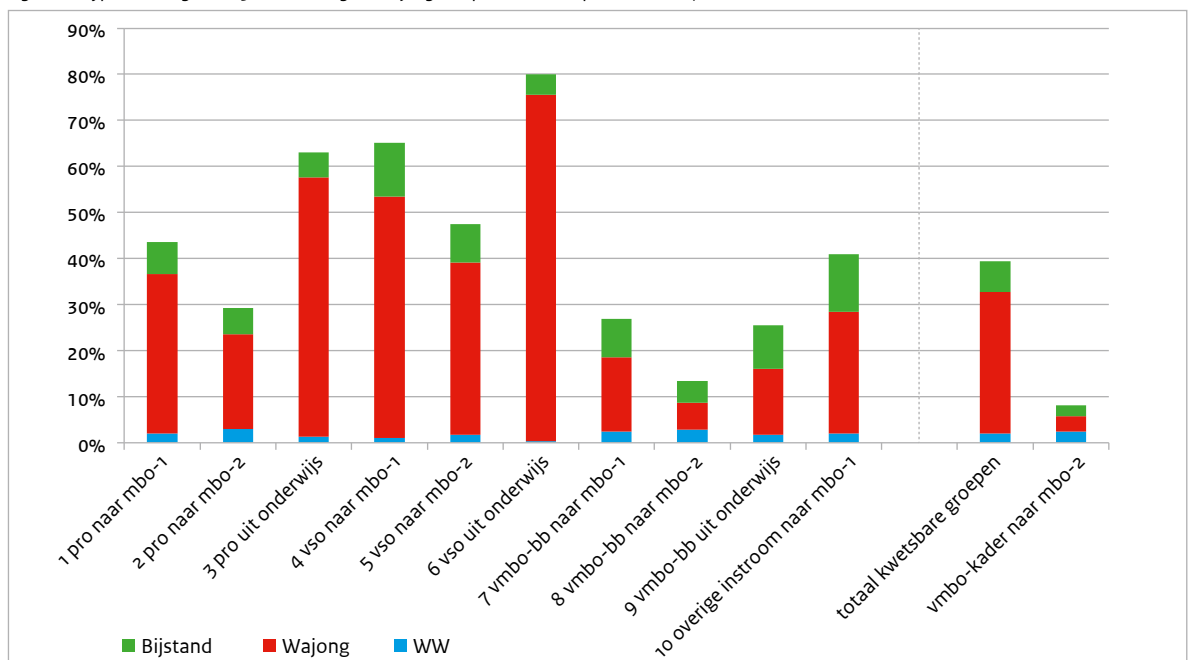
* Er zijn elk jaar enkele uitschieters buiten beschouwing gelaten, het gaat om extreme en uitzonderlijke inkomens van meer dan 4.000 euro per maand.

4.2.4 Uitkering jongeren in kwetsbare positie

In figuur 16 is voor de kwetsbare groepen, die het afgelopen jaar niet in het onderwijs stonden ingeschreven, beschreven of zij een uitkering ontvingen in 2015 en om welke uitkering het ging. Gemiddeld ontvangt van alle kwetsbare groepen in 2015 bijna 40% een uitkering. Hiervan gaat het in ca. 5% om een WW-uitkering, 17% om

een uitkering uit de bijstand en 78% om een uitkering uit de Wajong. Vanaf 1 januari 2015 worden er geen nieuwe Wajong-uitkeringen meer uitgegeven. Daarnaast kunnen vanaf 2015 dossiers van jongeren met Wajong opnieuw bekeken worden. Voor het gevolgde cohort geldt dat zij al voor deze wijzigingen een Wajong-uitkering toegewezen hebben gekregen.

Figuur 16: type uitkering in 2015, niet schoolgaande jongeren per kwetsbare positie in 2010/11

5

5 Loopbaanresultaat in beeld

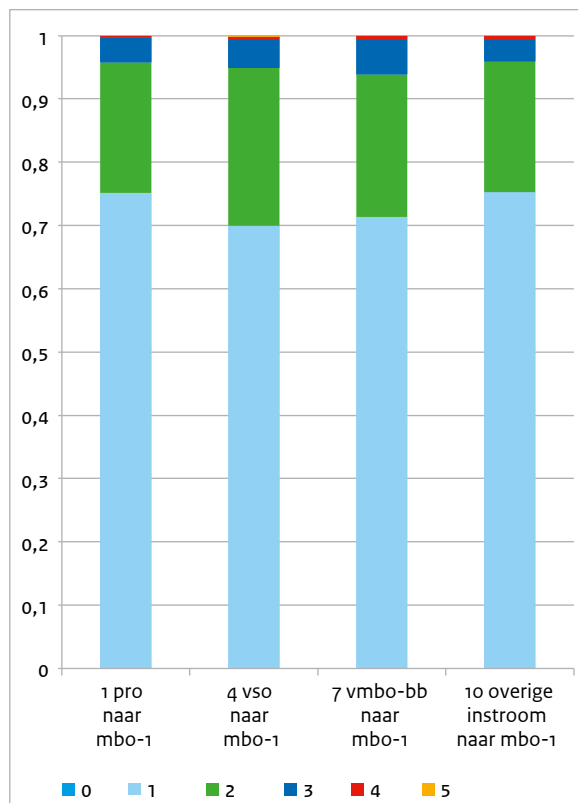
In dit hoofdstuk worden loopbaanresultaten van de jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt nader beschreven. Voor de resultaten in het onderwijs is er gekeken naar onderwijsduur in het mbo, switchgedrag binnen het onderwijs en van onderwijs naar arbeidsmarkt, en als laatste door te kijken naar het uiteindelijk hoogst behaalde diploma in 2015. In paragraaf 5.2 is vervolgens het loopbaanresultaat op de arbeidsmarkt getoond.

5.1 Loopbaanresultaten in het onderwijs

5.1.1 Onderwijsduur in het mbo

Voor de jongeren die zijn doorgestroomd naar het mbo is in beeld gebracht hoe lang zij stonden ingeschreven op een mbo-1 of mbo-2 opleiding.

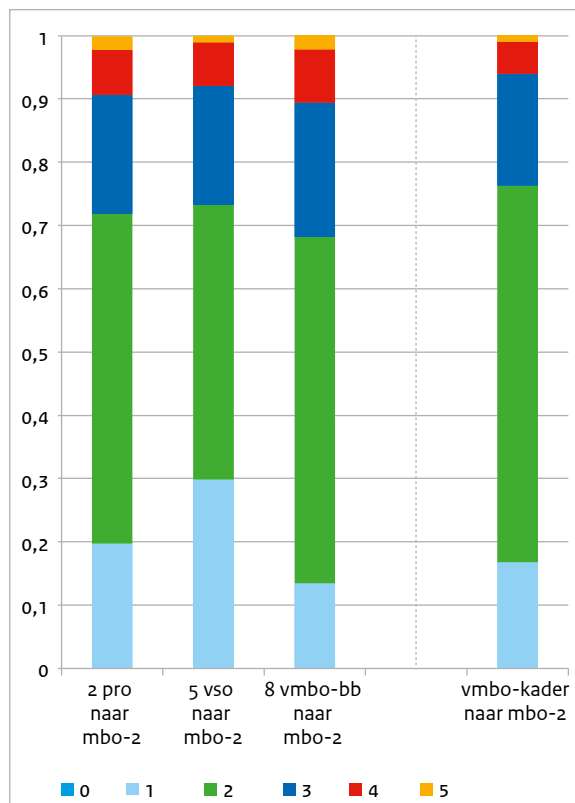
Figuur 17: hoeveel jaren zijn de jongeren in een kwetsbare positie ingeschreven op een mbo-1 opleiding?

De meerderheid van de deelnemers die naar mbo-1 stroomt, ongeveer 70-75%, blijft ongeveer een jaar ingeschreven. Een redelijk grote groep (20%) verblijft twee jaar lang op mbo-1 niveau. Een kleine groep van de kwetsbare doorstromers naar mbo-1 verblijft 3 jaar of langer (ca. 5%). Er zijn relatief kleine verschillen tussen de verschillende groepen van kwetsbare doorstromers zichtbaar.

Het percentage dat langer dan twee jaar op niveau 2 verblijft varieert voor de kwetsbare groepen van ca. 27% voor vso tot 31% voor vmbo-bb. Jongeren uit de referentiegroep vmbo-k blijven gemiddeld iets minder lang (24%) op niveau 2.

Figuur 18: hoeveel jaren zijn de jongeren in een kwetsbare positie ingeschreven op een mbo-2 opleiding?

Bovenstaande grafieken laten alleen de duur van de inschrijving zien in het onderwijs zonder te kijken of er wel of geen diploma is behaald. Tabel 5 hieronder laat zien hoe lang de jongeren er per kwetsbare groep gemiddeld over doen om een diploma op niveau 1 of 2 te halen.

Tabel 5: gemiddelde duur tot behalen diploma

Kwetsbare positie in 2011	mbo-1	mbo-2
1 pro naar mbo-1	1,3	3,0
2 pro naar mbo-2	-	2,2
4 vso naar mbo-1	1,4	3,0
5 vso naar mbo-2	-	2,2
7 vmbo-bb naar mbo-1	1,4	3,2
8 vmbo-bb naar mbo-2	-	2,3
10 overige instroom mbo-1	1,3	3,0
vmbo-kader naar mbo-2	-	2,2

De jongeren die doorstromen naar niveau 1 doen er gemiddeld 1,3 of 1,4 jaar over om een diploma te halen. Voor de jongeren die doorstromen naar niveau 2 is dit gemiddeld 2,2 of 2,3 jaar. Dit is vergelijkbaar met de referentiegroep (vmbo-k naar mbo-2). Jongeren die eerst mbo-1 doen en vervolgens mbo-2 doen er gemiddeld 3 jaar over om hun mbo-2 diploma te halen. Concluderend betekent dit dat als jongeren hun diploma halen er bijna geen verschil is naar vooropleiding in de gemiddelde duur tot het behalen van dit diploma. In paragraaf 5.1.3 wordt gekeken naar het hoogst behaalde diploma in 2015 en de verschillen tussen de verschillende groepen.

5.1.2 Switchgedrag

Deze paragraaf beschrijft het switchgedrag van de jongeren in een kwetsbare positie. Hoe vaak switchen jongeren vanuit een kwetsbare positie binnen het onderwijs en tussen onderwijs en arbeidsmarkt? Een wisseling van opleidingsdomein binnen het mbo is gedefinieerd als switch binnen het onderwijs.

Aantal switches in en uit het onderwijs

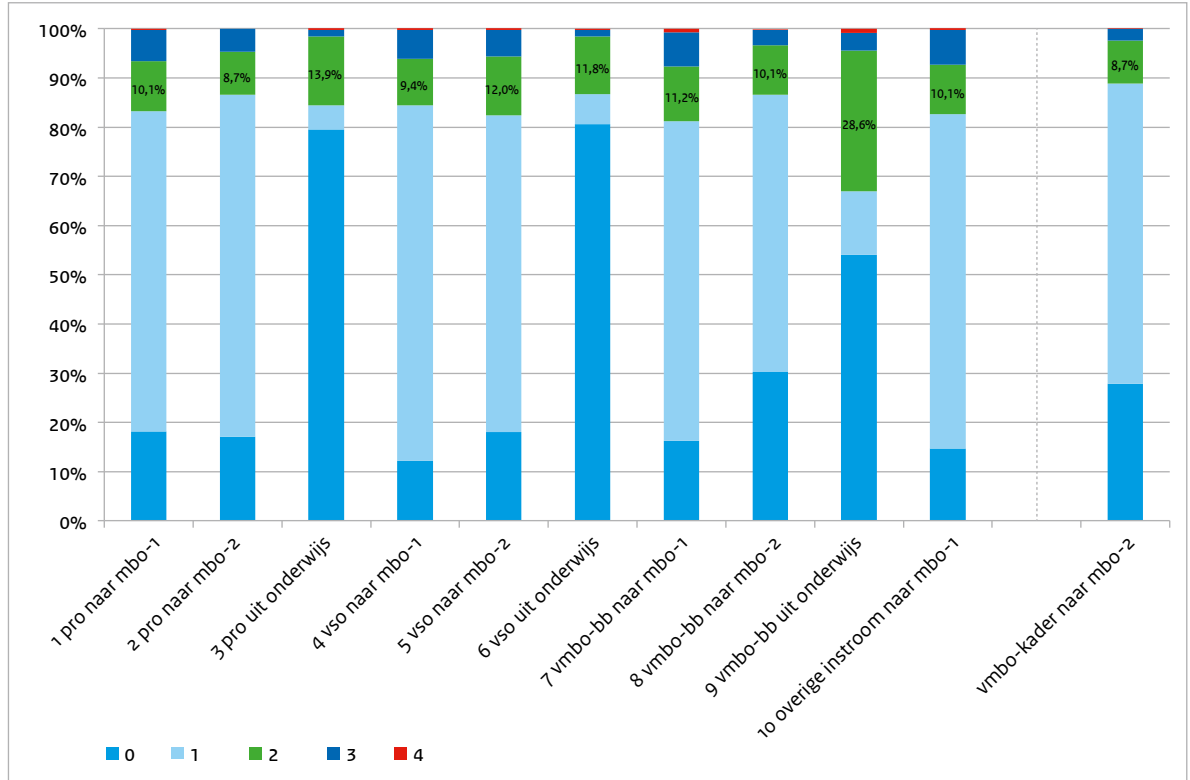
In figuur 19 staat het aantal switches 'in en uit het onderwijs'; ofwel tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Het gaat om het aantal keren dat de jongeren uit het cohort 2010/11 in hun loopbaan (t/m 2015) zijn gewisseld van de status 'in onderwijs' naar de status 'uit onderwijs' en andersom. Van de jongeren die zijn doorgestroomd naar het mbo is het te verwachten dat zij vier jaar later uit het onderwijs zijn gestroomd (eerste switch). Als zij twee keer zijn geswitcht betekent dit dat zij weer zijn terug gekeerd in het onderwijs. Een derde switch betekent dat zij in dezelfde periode vervolgens nog een keer uit het onderwijs zijn gegaan. Jongeren die naar het mbo zijn doorgestroomd en vervolgens nul keer zijn geswitcht zitten nog steeds in het onderwijs. Dit kunnen bijvoorbeeld ook jongeren zijn die een diploma halen en doorstromen binnen het onderwijs.

Voor de kwetsbare doorstroom naar het mbo geldt dat ruim 80% niet meer dan 1 keer switcht. Jongeren die in 2011 het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs hebben verlaten keren meestal niet meer terug in het onderwijs, dit in tegenstelling tot de jongeren die na vmbo-bb het onderwijs verlieten. Bij deze laatste groep komt het zelfs relatief vaak voor dat jongeren 2 keer of meer switchen tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs.

Switch binnen het onderwijs

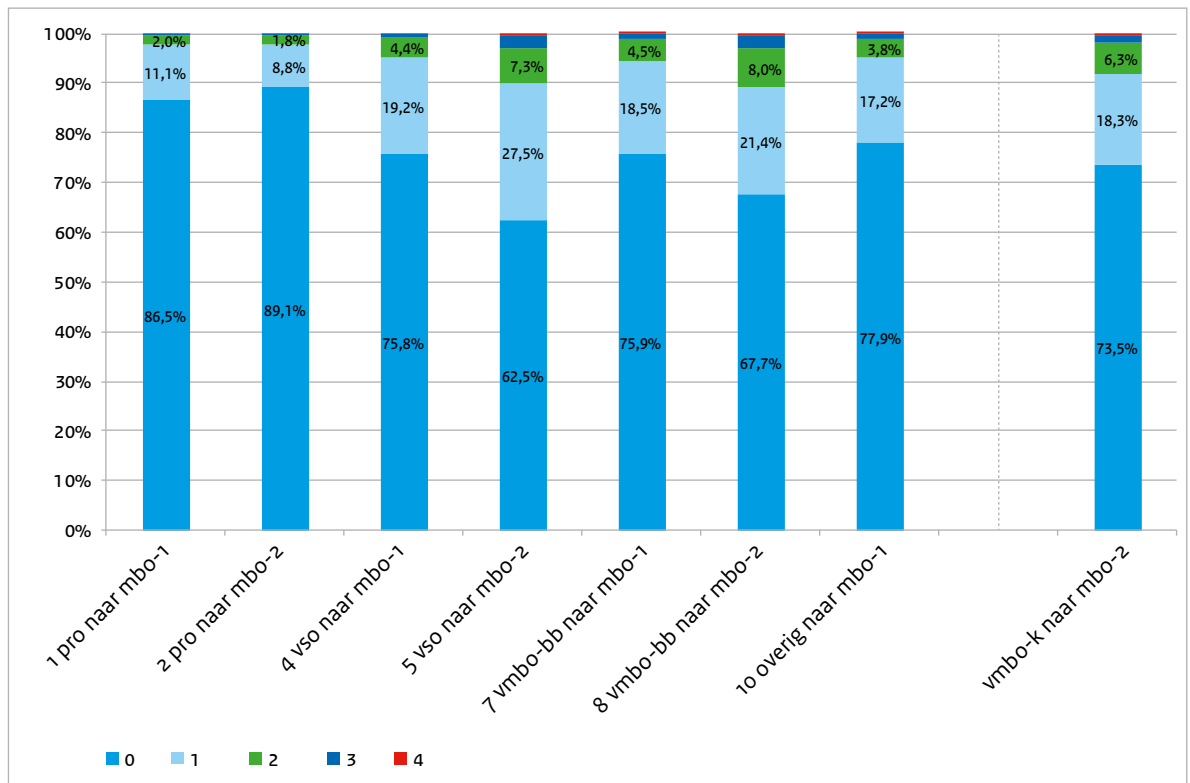
Er zijn verschillen in switchgedrag per opleidingsdomein tussen de kwetsbare groepen. Figuur 20 en 21 laten zien hoe vaak de jongeren die in 2011 naar het mbo zijn gegaan zijn gewisseld van opleidingsdomein tussen 2011 en 2015 en bij welke domeinen dit relatief vaker voorkomt. In bijlage 1 is de definitie van een switch verder toegelicht. Afhankelijk van de positie voor het mbo maakt 11% tot 38% van de jongeren in kwetsbare positie 1 keer of vaker een switch. Jongeren afkomstig uit het pro switchen minder vaak dan jongeren uit het vso en vmbo-bb.

Figuur 19: hoe vaak zijn jongeren in een kwetsbare positie geswitcht tussen onderwijs en arbeidsmarkt?

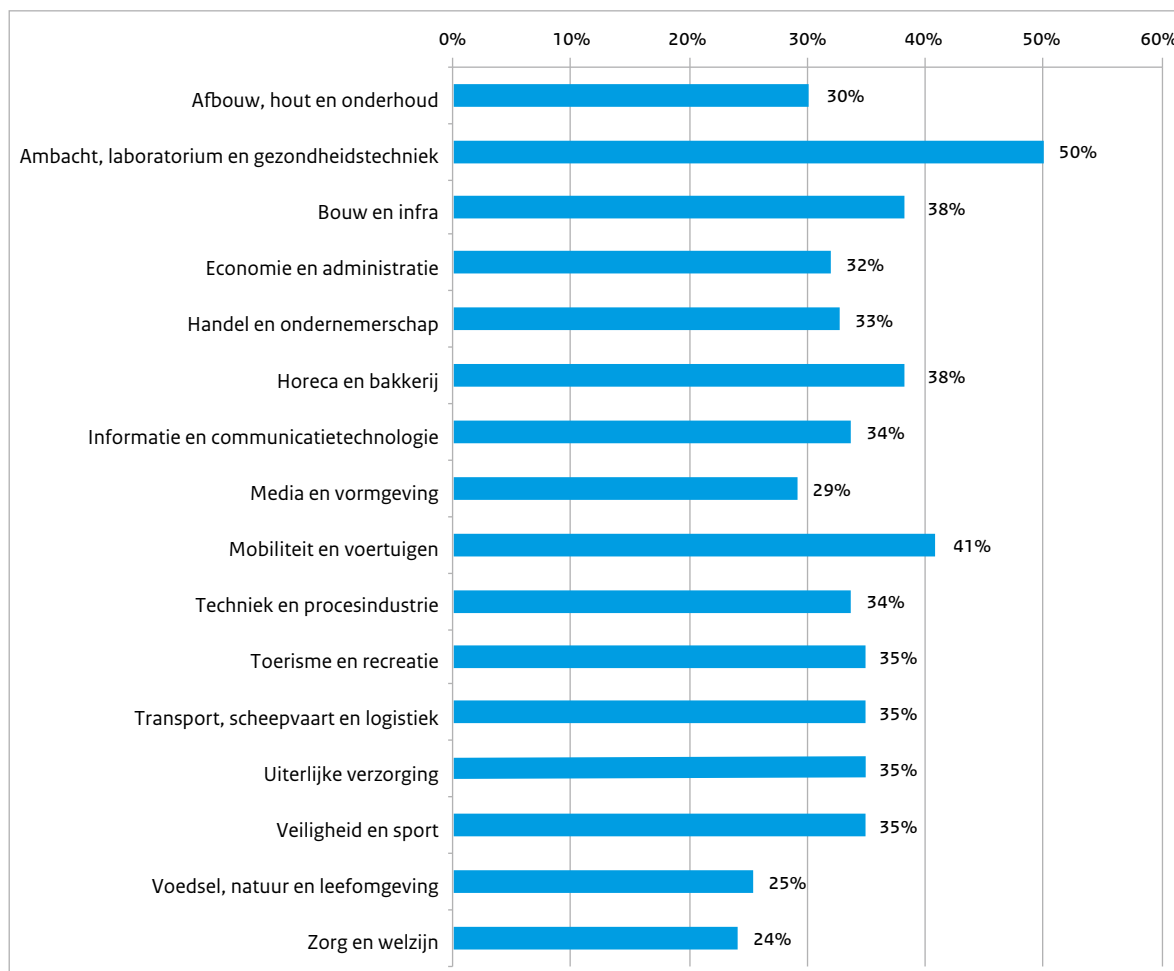

* Percentages voor jongeren die 2 keer zijn geswitcht zijn in de groene balk getoond.

Figuur 20: hoe vaak maken jongeren in een kwetsbare positie een switch van opleidingsdomein tussen 2011-2015?

Figuur 21: in hoeverre wordt er per domein door jongeren in kwetsbare positie geswitcht (van 2011-2015)?

Er zijn grote verschillen voor jongeren in een kwetsbare positie, wanneer gelet wordt op het domein waarin leerlingen van start zijn gegaan en of zij binnen dit domein zijn gebleven of niet. Er is het meest een switch gemaakt vanuit de domeinen Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek (ALG; 50%) en Mobiliteit en voertuigen (41%). Het domein 'ALG' kent daarbij wel ook veruit het

minste aantal deelnemers. Gemiddeld wordt er door 32% van de jongeren in een kwetsbare positie een switch gemaakt. Dit is iets vaker dan bij de jongeren die vanuit vmbo-k naar mbo-2 zijn gegaan (26%). Jongeren die gestart zijn met een opleiding in het domein Zorg en Welzijn (24%) of Voedsel, natuur en leefomgeving (25%) switchen relatief minder vaak.

5.1.3 Diplomasresultaten; hoogst behaalde diploma in 2015

Van alle jongeren in een kwetsbare positie heeft 58% 4 jaar later minimaal een startkwalificatie behaald. Het gaat meestal om een diploma op niveau 2 (zie figuur 22).

In figuur 23 is weergegeven of de jongeren uitgesplitst naar kwetsbare positie in 2010/11 op het peilmoment van 1 oktober 2015 een startkwalificatie hebben behaald of niet.

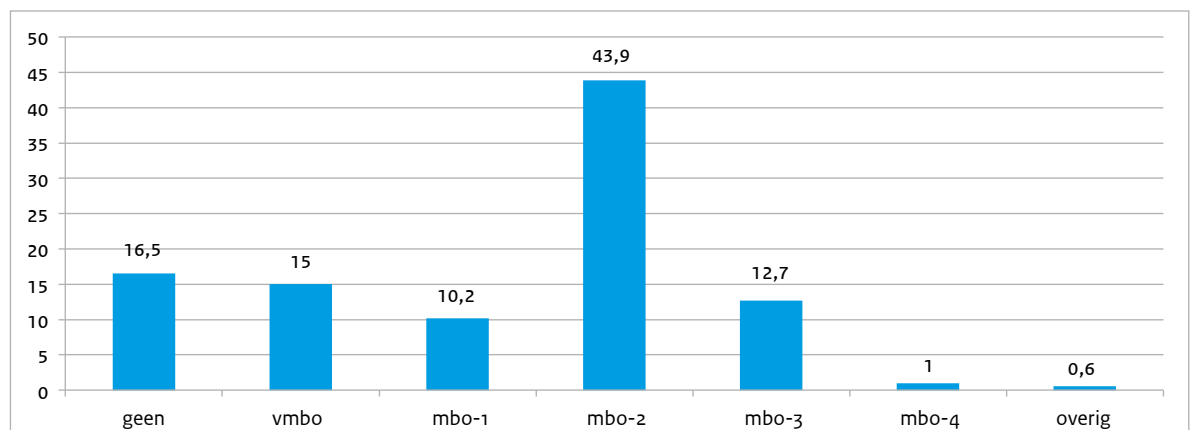
Naar verwachting halen jongeren die zijn ingestroomd op niveau 2 in het mbo ook vaker een startkwalificatie dan de overige groepen. Dit varieert van 58% voor groep 5 (vso naar mbo-2), tot 76% voor groep 8 (vmbo-bb naar mbo-2). De referentiegroep vmbo-k naar mbo-2 haalt

4 jaar later vaker uiteindelijk minimaal een startkwalificatie dan de kwetsbare groepen (80%).

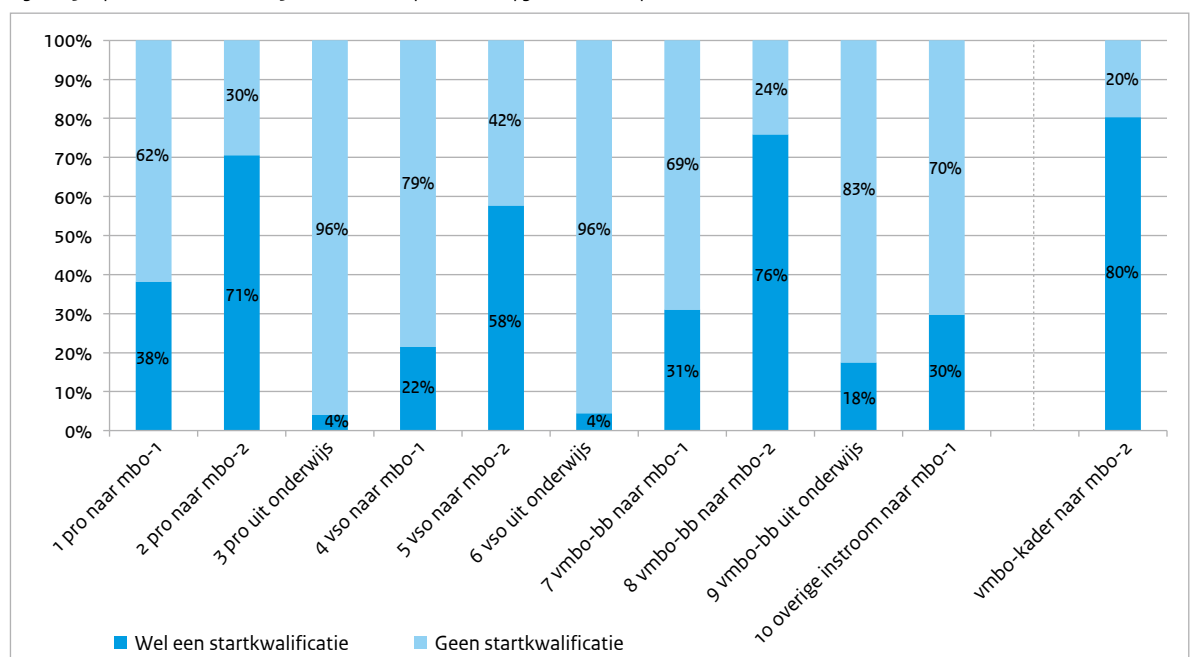
Ook jongeren die in eerste instantie instromen op niveau 1 in het mbo kunnen uiteindelijk nog een startkwalificatie behalen. Voor de jongeren uit het pro geldt dit voor 38%, voor het vso voor 22% en voor jongeren uit vmbo-bb in 31% van de gevallen.

Jongeren die in eerste instantie het voortgezet onderwijs hebben verlaten halen meestal daarna geen startkwalificatie meer. Toch zijn er enkele jongeren die later terugkeren in het onderwijs en die een startkwalificatie weten te behalen: 4% na het praktijkonderwijs (groep 3), 4% na het vso (groep 6) en bij vmbo-bb (groep 9) komt dit nog regelmatig voor; 18%.

Figuur 22: diplomasresultaten in 2015, hoogst behaalde diploma door cohort jongeren in een kwetsbare positie (procentuele verdeling)

Figuur 23: diplomasresultaten in 2015 naar kwetsbare positie, wel of geen startkwalificatie?

Tabel 6: relatieve verdeling onderwijsvolgenden schooljaar 2015/16 per kwetsbare positie in 2010/11

	mbo-1	mbo-2	mbo-3	mbo-4	overig ow	totaal in ow	aantal in ow
1 pro naar mbo-1	1,2%	11,5%	14,9%	0,9%	0,1%	28%	430
2 pro naar mbo-2	0,2%	6,6%	15,6%	3,0%	0,5%	26%	322
3 pro uit ow	1,6%	3,3%	1,2%	0,1%	0,2%	6%	188
4 vso naar mbo-1	2,0%	9,9%	7,5%	1,7%	0,9%	22%	223
5 vso naar mbo-2	1,0%	6,9%	13,3%	7,6%	1,6%	30%	347
6 vso uit ow	1,6%	2,1%	0,8%	1,2%	1,6%	7%	289
7 vmbo-bb naar mbo-1	1,5%	14,4%	10,1%	1,7%	0,4%	28%	674
8 vmbo-bb naar mbo-2	0,1%	7,2%	23,5%	9,2%	0,6%	41%	7.475
9 vmbo-bb uit ow	1,0%	7,2%	5,9%	1,8%	0,6%	16%	353
10 overig naar mbo-1	1,3%	8,6%	10,6%	3,4%	1,2%	25%	1.285
totaal kwetsbare groepen	0,8%	7,2%	14,9%	5,4%	0,7%	29%	11.586
vmbo-kader naar mbo-2	0,2%	4,0%	18,2%	13,5%	0,8%	37%	2.039

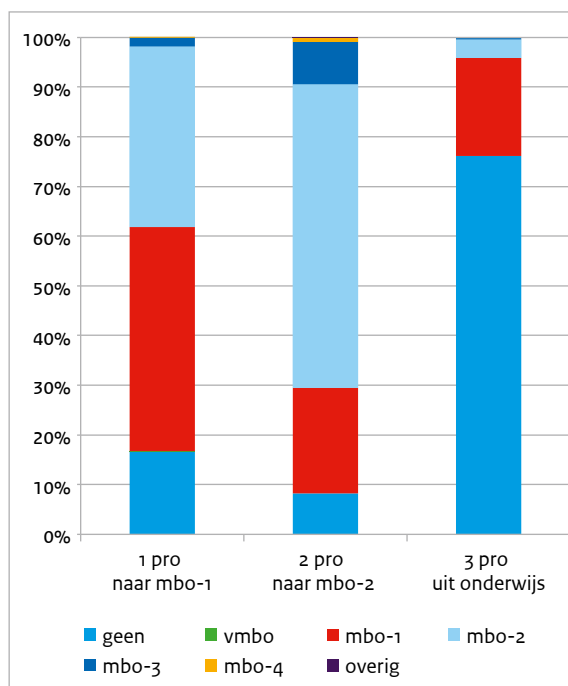
Er is zoals eerder bleek in paragraaf 4.1 een groep die nog in het onderwijs actief is vanaf schooljaar 2015/16 (ca. 29% van alle kwetsbare groepen, 11.586 jongeren, grotendeels de jongeren die van vmbo-bb naar mbo-2 gingen). Deze jongeren kunnen potentieel nog een diploma halen waardoor het aandeel dat een startkwalificatie haalt verder kan oplopen. In tabel 6 hierboven is de verdeling gegeven van de jongeren in kwetsbare positie, die aan het begin van schooljaar 2015/16 in het onderwijs ingeschreven stonden. Uit deze tabel blijkt dat bijvoorbeeld ca. 14% van de jongeren die in 2011 na vmbo-bb waren gestart met een opleiding op niveau 1 in het mbo, vier jaar later een opleiding volgen op niveau 2 in het mbo. In totaal volgden in 2015/16 7% van de jongeren in een kwetsbare positie een opleiding op niveau 2 in het mbo.

In de volgende paragraaf worden de diplomaresultaten per kwetsbare positie verder uitgesplitst naar herkomst en het niveau van het diploma. Het gaat steeds om het hoogst behaalde diploma, gemeten op 1 oktober 2015.

Diplomaresultaten 2015: praktijkonderwijs

- Van de praktijkonderwijsleerlingen die naar mbo-1 zijn gegaan: 45% heeft 4 jaar later een mbo-1-diploma als hoogste diploma, 36% een mbo-2-diploma en 17% heeft geen diploma behaald.
- Van de doorstroom naar mbo-2 haalt 70% minimaal een mbo-2 diploma. Ongeveer 9% haalt zelfs een diploma op niveau 3 in het mbo. Slechts 8% heeft vier jaar later geen diploma.
- Een kwart van de leerlingen die het praktijkonderwijs hebben verlaten in 2010/11, heeft vier jaar later een diploma (vnl. mbo-1).

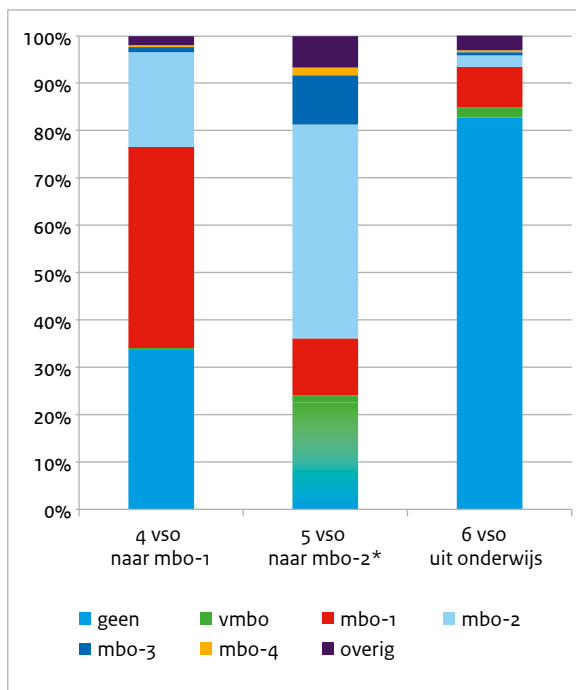
Figuur 24: diplomaresultaten in 2015; hoogst behaalde diploma, door- en uitstroom vanuit het praktijkonderwijs

Diplomaresultaten 2015:
voortgezet speciaal onderwijs (vso)

- Van de vso-leerlingen die naar mbo-1 zijn gegaan heeft 43% 4 jaar later een mbo-1 diploma, 20% een mbo-2 diploma en 34% geen diploma.
- Van de stroom naar mbo-2 heeft 45% een mbo-2 diploma na 4 jaar, 10% een mbo-3 diploma en 23% haalt geen diploma of een vmbo-diploma.¹⁴
- Ca. 83% van de vso'ers, die uit het onderwijs zijn gestroomd in 2010/11, heeft 4 jaar later geen diploma. Ongeveer 9% heeft in 2015 een mbo-1 diploma als hoogst behaalde diploma.

Figuur 25: diplomaresultaten in 2015, hoogst behaalde diploma, door- en uitstroom vanuit het vso

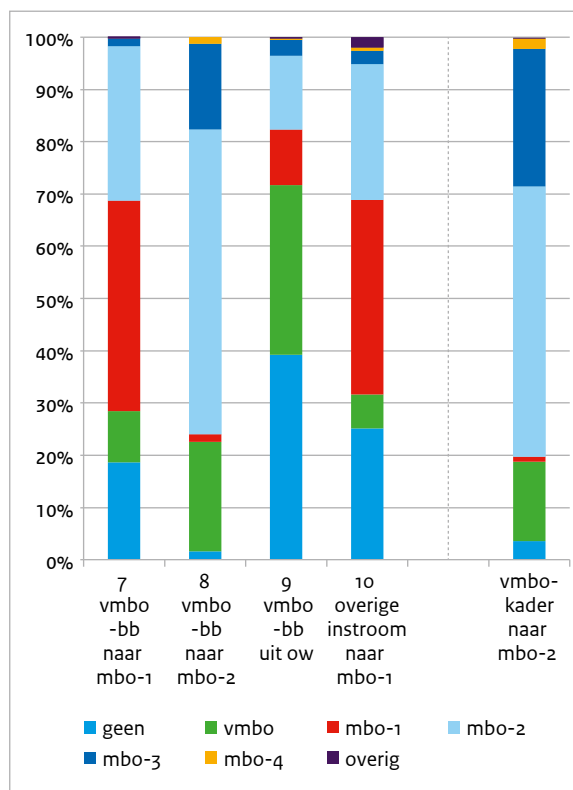

* Er kan geen precies onderscheid gemaakt worden tussen de categorie geen diploma en vmbo. Zie voetnoot 14.

Diplomaresultaten 2015: vmbo

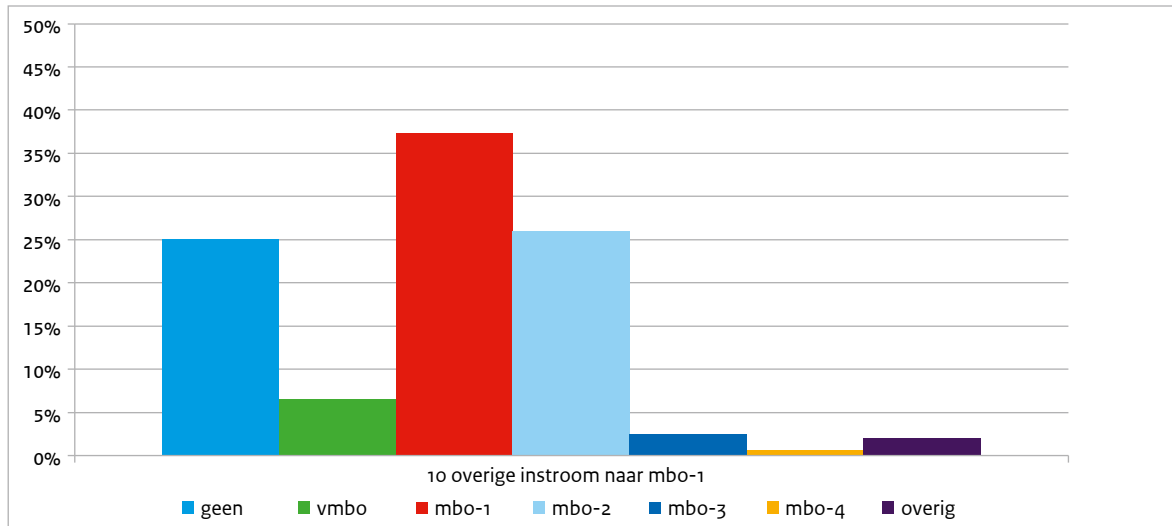
- Van de vmbo-bb leerlingen die naar mbo-1 stromen heeft 40% een mbo-1 diploma in 2015, 30% een mbo-2 diploma en 19% heeft geen diploma behaald.
- Voor de vmbo-bb stroom naar mbo-2 geldt: 58% heeft een mbo-2-diploma, 17% een mbo-3 diploma en 2% haalt geen diploma.
- Ca. 40% van de vmbo-bb leerlingen die uit het onderwijs zijn gegaan in 2011, heeft in 2015 geen diploma. Ongeveer 11% heeft een mbo-1 diploma en 14% een mbo-2 diploma.
- De referentiegroep (vmbo-k naar mbo-2); 52% heeft een mbo-2 diploma behaald, 26% een mbo-3 diploma en 4% geen diploma.

Figuur 26: diplomaresultaten in 2015, hoogst behaalde diploma, door- en uitstroom vanuit vmbo

¹⁴ In het vso wordt een groot deel (ca. ¾) van de diploma's behaald via het staatsexamen. Voor het cohort 2010/11 was deze informatie nog niet beschikbaar. Het behalen van een diploma via het staatsexamen komt met name voor bij groep 5 (jongeren die na het vso naar mbo-2 zijn gegaan) ca. 30% van een later cohort had een diploma op het moment dat zij doorstroomden. Het gaat daarbij bijna altijd om een vmbo-diploma. Daarom kan in 2015 bij het hoogst behaalde diploma voor groep 5 niet precies het onderscheid gemaakt worden tussen het aandeel met vmbo-diploma of zonder diploma.

Figuur 27: diplomaresultaten in 2015, hoogst behaalde diploma, overige instroom mbo-1

Diplomaresultaten 2015: overige instroom mbo-1

Van de groep 'overige instromers mbo-1' in 2011 heeft 4 jaar later 37% een mbo-1 diploma, 26% een mbo-2 diploma en 25% heeft geen diploma.

Vergelijking diplomaresultaten naar vooropleiding

Als de verschillende kwetsbare groepen met elkaar vergeleken worden naar vooropleiding, valt op dat van de groepen die zijn ingestroomd op niveau 1 in het mbo, de jongeren uit het pro vaker een mbo-diploma hebben behaald (83%), dan jongeren uit het vmbo (71%) en jongeren uit het vso (64%).

Voor de instroom op niveau 2 in het mbo hebben de jongeren uit het vmbo (bb en kader) vaker minimaal een mbo-2 diploma behaald (resp. 76 en 80%), dan de jongeren uit het pro (71%) en de jongeren uit het vso (57%).

Wanneer jongeren na het vo direct het onderwijs hebben verlaten, hebben de jongeren uit vmbo-bb (28%) en pro (24%) vier jaar later vaker een mbo-diploma dan de jongeren uit het vso (12%).

5.2 Loopbaanresultaat op de arbeidsmarkt

In deze paragraaf wordt de arbeidsmarktpositie in 2015 van het cohort jongeren in een kwetsbare positie in 2010/11 beschreven. Er is specifiek gekeken naar jongeren die het afgelopen jaar (1 oktober 2014 en 2015) niet ingeschreven stonden in het onderwijs. Zie ook tabel 4 in paragraaf 4.2 voor de aantallen per kwetsbare groep. Daarbij wordt de arbeidsmarktpositie (werk en inkomen) bekeken in relatie tot het hoogst behaalde diploma, en wordt gekeken in hoeverre er verschillen zijn in arbeidsparticipatie naar leeftijd, herkomst, sector en leerweg in het mbo.

5.2.1 Diplomaresultaat en arbeidsparticipatie

Was is de relatie tussen het hoogst behaalde diploma in 2015 en de arbeidsparticipatie?

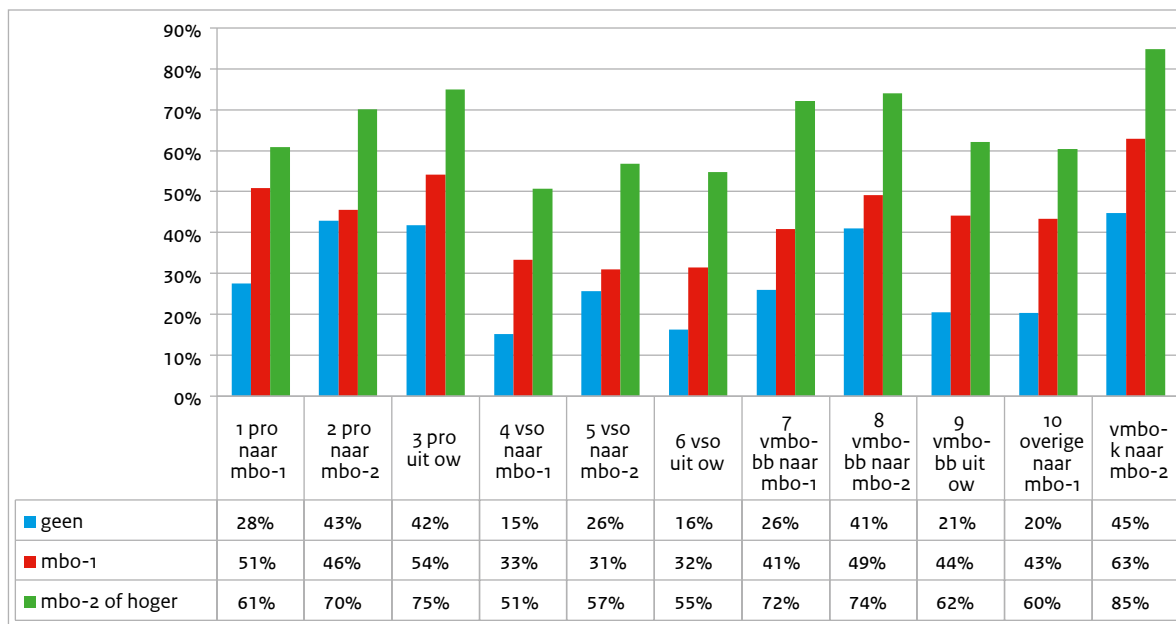
Het hoogst behaalde diploma in 2015 is ingedeeld in drie categorieën; geen, maximaal mbo-1 (incl. vmbo) en mbo-2 of hoger. Tabel 7 geeft voor de niet-schoolgaande jongeren in 2014/15 het hoogst behaalde diploma.

Tabel 7: aantal niet-schoolgaande jongeren in kwetsbare positie naar hoogst behaalde diploma in 2015

Kwetsbare positie in 2010/11	Hoogst behaalde diploma in 2015		
	Geen	mbo-1 (incl. vmbo)	mbo-2 of hoger
1 pro naar mbo-1	60	228	126
2 pro naar mbo-2	39	83	323
3 pro uit onderwijs	888	243	36
4 vso naar mbo-1	45	108	37
5 vso naar mbo-2	50	46	164
6 vso uit onderwijs	487	125	22
7 vmbo-bb naar mbo-1	96	303	189
8 vmbo-bb naar mbo-2	86	1.335	3.573
9 vmbo-bb uit onderwijs	125	309	82
10 overige instroom mbo-1	197	678	277
totaal kwetsbare groepen	2.073	3.458	4.829
vmbo-kader naar mbo-2	69	316	1.476

In figuur 28 wordt per kwetsbare groep en naar hoogst behaalde diploma het aandeel niet-schoolgaande werkenden van gemiddeld 12 uur of meer per week getoond. De aandelen zijn berekend t.o.v. de aantallen uit tabel 7 hierboven. Hierbij geldt voor een aantal kwetsbare groepen dat een bepaalde diplomacategorie absoluut en relatief weinig voorkomt. Dit geldt met name voor groep 3 en 6 i.c.m. een mbo-2 diploma of hoger.

Figuur 28: aandeel werkenden (12u of meer p/w) naar kwetsbare positie in 2011 en hoogst behaalde diploma in 2015

* De categorie mbo-1 is inclusief vmbo-diploma.

Er is een duidelijk diploma-effect op de arbeidsparticipatie. Een diploma en met name een mbo-2 diploma (startkwalificatie) geeft voor alle kwetsbare groepen een hogere kans op substantiële arbeidsparticipatie. Het is hierbij de vraag in hoeverre het voor een jongere ook mogelijk is om uiteindelijk een mbo-2 diploma te halen. Uit paragraaf 5.1.3 bleek dat 4 jaar later 58% van de jongeren in kwetsbare positie een startkwalificatie heeft behaald. De mogelijkheid om een startkwalificatie te kunnen behalen verschilt per kwetsbare groep en per jongere. Met name de jongeren die in 2010/11 uit het onderwijs zijn gegaan halen meestal geen mbo-2 diploma meer.

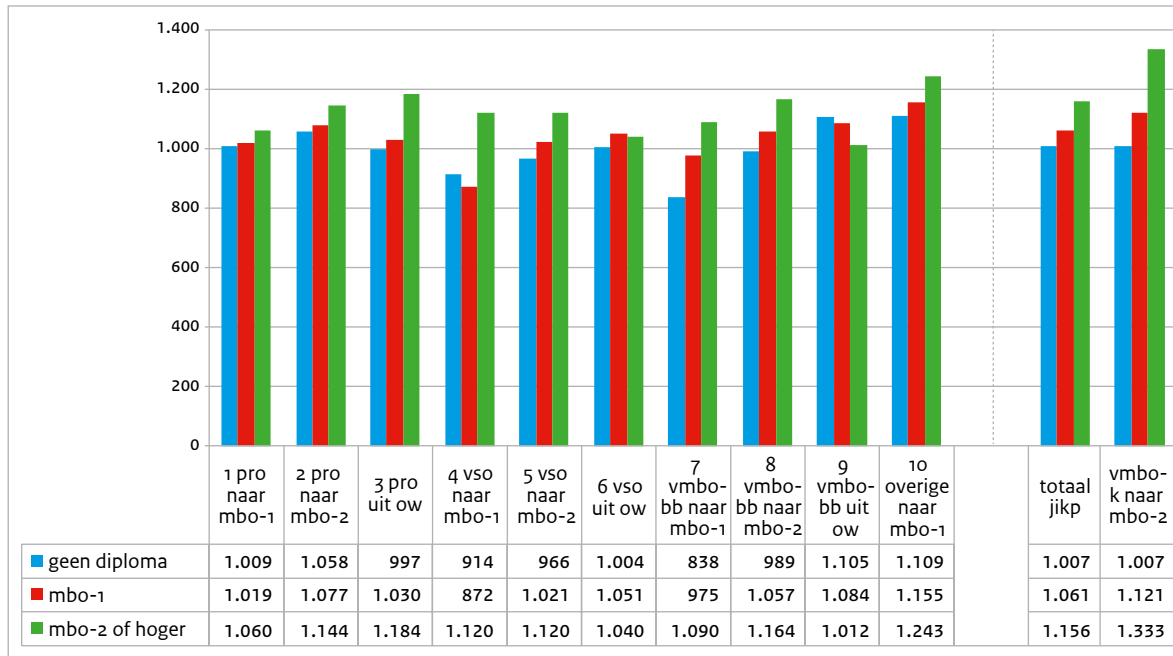
Behalve een diploma-effect op de arbeidsparticipatie per kwetsbare groep, is er ook verschil binnen een diploma-categorie te zien naar vooropleiding en kwetsbare positie in 2010/11.

Van de jongeren met als hoogst behaalde diploma een niveau-1 diploma in 2015, zijn jongeren uit het vso minder vaak aan het werk, dan jongeren uit het pro en vmbo-bb. Dit geldt ook voor jongeren met als hoogst behaalde diploma mbo-2 of hoger.

5.2.2 Inkomen in 2015 naar hoogst behaalde diploma

Jongeren die 12 uur of meer per week werken, met minimaal een mbo-2 diploma hebben over het algemeen een hoger inkomen dan jongeren met maximaal een mbo-1 diploma of zonder diploma. Bij bijna alle kwetsbare groepen is dit effect zichtbaar, behalve bij groep 6 en groep 9 waar de jongeren met minimaal een mbo-2 diploma niet meer verdienen dan de jongeren zonder diploma of met maximaal een mbo-1 diploma. Voor groep 6 geldt daarbij dat het bijna niet voorkomt dat deze jongeren een mbo-2 diploma halen (zie tabel 7). Ook bleek uit figuur 28 dat jongeren met minimaal een mbo-2 diploma vaker aan het werk zijn. De verschillen worden niet gedreven door verschillen in het aantal gewerkte uren; de analyse naar uurloon toont hetzelfde beeld als het totale inkomen.

Figuur 29: bruto maandinkomen naar hoogst behaalde diploma in 2015 van niet-schoolgaande werkende jongeren in kwetsbare positie (min 12u p/w)

* Er zijn 11 uitschieters buiten beschouwing gelaten omdat het hier om extreme en uitzonderlijke inkomens (meer dan 4.000 euro per maand) ging die een scheef beeld geven.

5.2.3 Verschil in arbeidsparticipatie naar leerweg

Hebben jongeren die in 2011 zijn doorgestroomd naar een bbl-opleiding in 2015 vaker substantieel werk dan jongeren die kozen voor een bol-opleiding?

Bij alle kwetsbare groepen is de arbeidsparticipatie in 2015 hoger onder de jongeren die in 2011 gestart waren met een bbl-opleiding in plaats van een bol-opleiding. Jongeren met een bbl-opleiding zijn meestal eerder uitgestroomd en jongeren met een bol-opleiding zitten dus nog vaker in het onderwijs. Jongeren in een bol-opleiding stromen vaker door naar een hoger niveau in het mbo dan jongeren in een bbl-opleiding. Daardoor is de verhouding bbl/bol hoger in 2015 voor de niet-schoolgaande jongeren, vergeleken bij de start in het mbo in 2011. Dit geldt overigens vooral bij de referentiegroep (vmbo-k naar mbo-2).

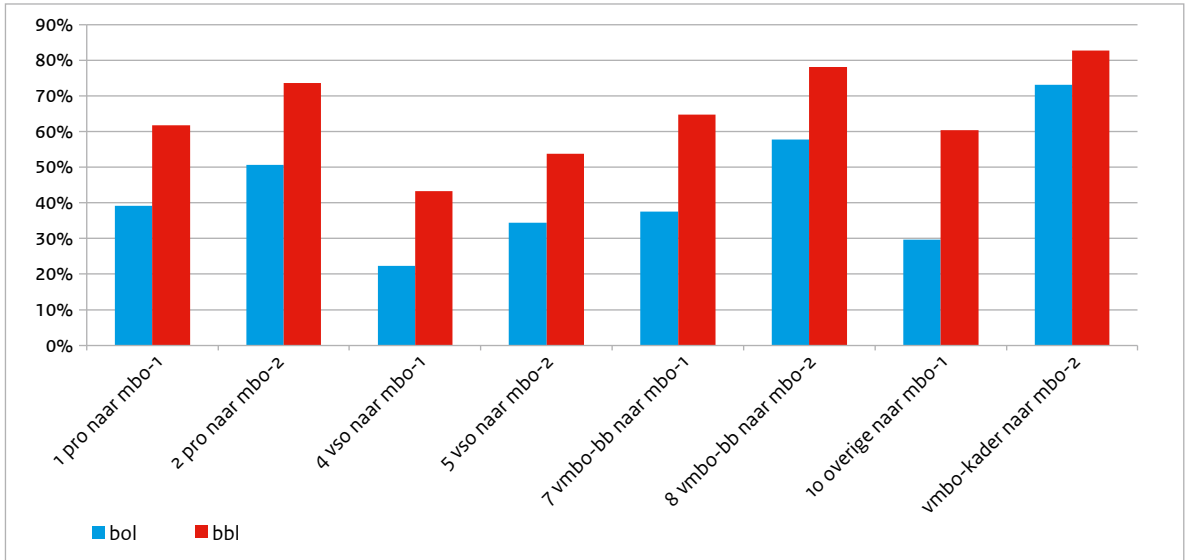
Qua achtergrondkenmerken geldt dat jongeren die met een bol-opleiding startten relatief vaker van allochtone afkomst zijn en minder vaak autochtoon. Verder zijn de doorstromers naar de bbl vaker man dan bij de bol en gaat het vaker om opleidingen in de techniek, terwijl het bij de bol-doorstromers vaker gaat om opleidingen in de economie en zorg en welzijn. De bol- en bbl-doorstromers verschillen nagenoeg niet in leeftijd van elkaar.

5.2.4 Arbeidsparticipatie naar achtergrondkenmerken

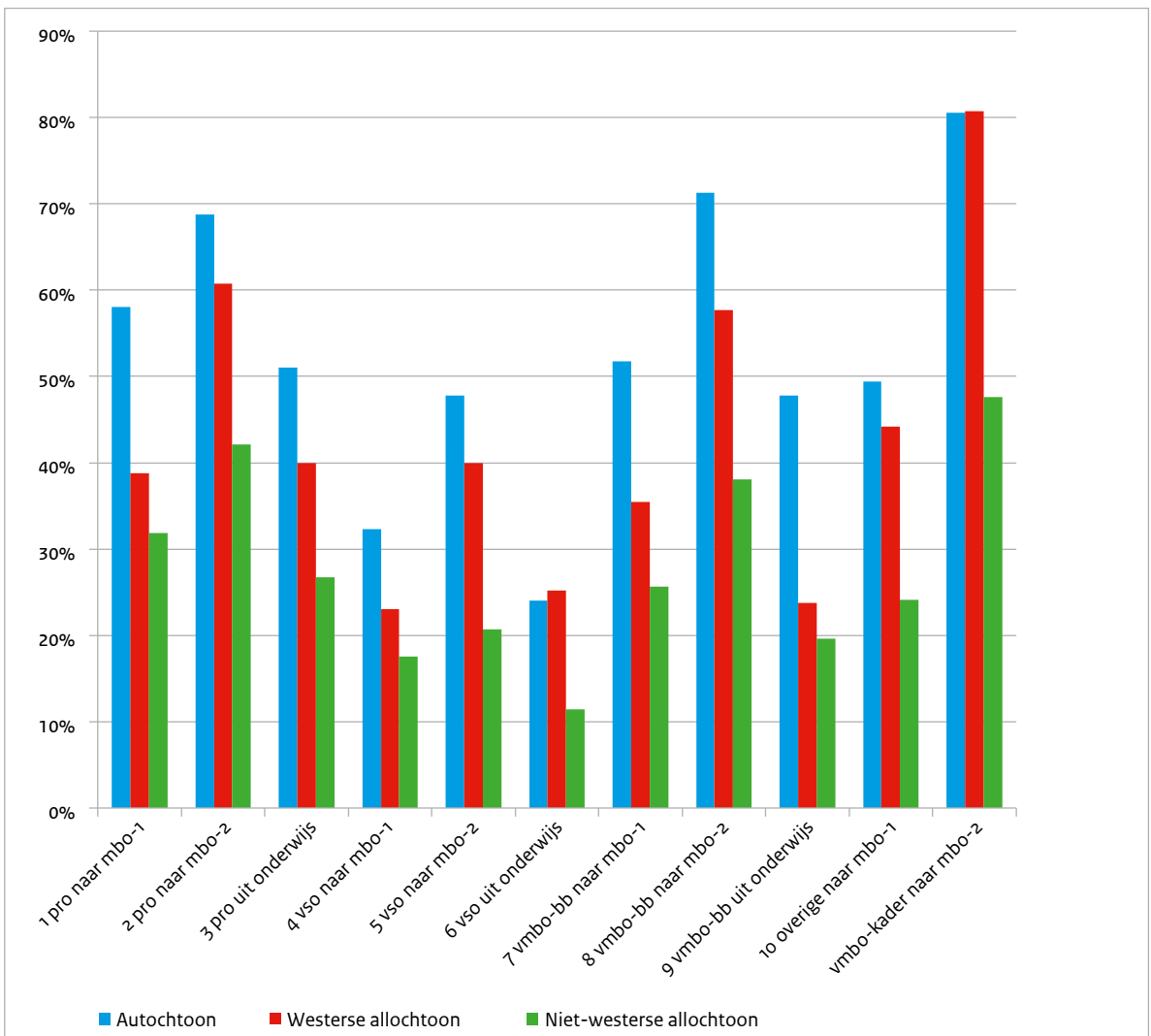
Tot slot is er voor enkele achtergrondkenmerken onderzocht of er opvallende verschillen zijn in arbeidsparticipatie in 2015 voor de niet-schoolgaande kwetsbare groepen.

- Leeftijd; tussen de twee leeftijdsgroepen tot 18 jaar en 18 tot 23 jaar zijn er slechts beperkte verschillen in arbeidsparticipatie. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de beperkte spreiding van leeftijd, de meeste jongeren zijn in 2011 16, 17 of 18 jaar.
- Jongeren die doorstromen naar techniek hebben in 2015 vaker werk dan in de andere sectoren.
- Herkomst; uit figuur 31 blijkt dat vooral niet-westerse allochtonen binnen de kwetsbare groepen beduidend minder vaak werk hebben dan autochtonen. De westerse allochtonen zijn de kleinste groep en hebben minder vaak werk dan autochtonen, behalve bij groep 6 en bij de referentiegroep.

Figuur 30: arbeidsparticipatie in 2015 van jongeren in kwetsbare positie naar leerweg

Figuur 31: arbeidsparticipatie in 2015 van jongeren in kwetsbare positie naar herkomst

6

6 Bijlages

6.1 Beschrijving/definitie indicatoren

APCG

APCG is de afkorting voor Armoede Probleem Cumulatie Gebied, deze is op de volgende wijze tot stand gekomen. Per postcodegebied (met minimaal 100 huishoudens) is het aandeel huishoudens bepaald met een laag inkomen, het aandeel huishoudens met als voornaamste inkomensbron een uitkering (bijstands-, werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering) en het aandeel huishoudens met een hoofdkostwinner van niet-westerse herkomst.

Onderwijsregistratie

inschrijvingen in het bekostigd en niet-bekostigd onderwijs voor zover geregistreerd in het Basisregister Onderwijsnummer (BRON). Peildatum is jaarlijks op 1-10.

Etniciteit

De etniciteit (groeve indeling) van de leerling zoals bepaald aan de hand van het geboorteland van de betreffende leerling en het geboorteland van de ouders van de betreffende leerling. Indien alle drie geboortelands onbekend zijn, dan wordt gekeken of de etniciteit is af te leiden uit de nationaliteit(en) van de leerling. Deze indeling wordt gebruikt voor vergelijking met landelijke statistieken.

Diplomaresultaat

Het diplomaresultaat wordt bepaald door het hoogst behaalde diploma te bepalen, in dit geval gebeurt dat op basis van de diplomaresultaten op 1-10-2015.

Switch

Binnen dit onderzoek hebben we te maken met twee soorten switchers. De eerste soort switchers betreft de leerlingen die in en uit het onderwijs gaan. De peildatum is jaarlijks op 1-10 van 2011 t/m 2015.

De andere groep switchers betreft de leerlingen die gedurende hun schoolloopbaan van domein wisselen. De peildatum is jaarlijks op 1-10 van 2011 t/m 2015. Het gaat om jongeren die in 2011 zijn gestart op niveau 1 (geen AKA) of 2 in het mbo en in de jaren daarna een inschrijving hadden in een ander domein dan het jaar daarvoor en zonder dat een diploma is behaald.

Arbeidsmarktpositie

Om te bepalen of een persoon werk (aantal uren), welk type contract en hoeveel inkomen heeft, maakt CBS gebruik van de Polisadministratie voor werknemers. De Polisadministratie bevat gegevens over banen en is gebaseerd op data uit de loonaangiften die het UWV van de Belastingdienst ontvangt. De Polisadministratie bevat geen gegevens over zelfstandigen.

Uitkering

Om te bepalen of een persoon een uitkering heeft, maakt CBS gebruik van de registraties van uitkeringen bij het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en bij gemeenten. Het UWV registreert werkloosheidsuitkeringen (WW), uitkeringen in het kader van de Ziektewet (ZW) en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (AO), waaronder uitkeringen op grond van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong). De gemeenten registreren bijstandsuitkeringen.

Gebruikte bronnen:

- Bijstand: de periodes waarin personen recht hadden op een of meerdere bijstands- of bijstandgerelateerde uitkeringen. Het gaat om uitkeringen op grond van de Wet Werk en Bijstand (WWB) waaronder periodiek algemene bijstand, bijstand aan adreslozen en bijstand aan elders verzorgden, het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ), de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ) en de Wet Werk en inkomen Kunstenaars (Wwik).
- AO: de periodes waarin personen recht hadden op één of meerdere arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Het gaat om uitkeringen op grond van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong), de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ), de Inkomensverzekering Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) en de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). De IVA en de WGA vormen tezamen de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA).

- Ww: de periodes waarin personen recht hadden op een of meerdere werkloosheidsuitkeringen. Opgenomen zijn de begin- en einddatum van de periode, het soort uitkering (of de soorten uitkeringen) waarop de persoon in die periode recht had en de formele door de berichtgever opgegeven aanvangsdatum van de betreffende uitkering(en). Het gaat om uitkeringen op grond van de Werkloosheidswet (WW).
- Wajong: zie AO.
- Overige uitkeringen: Bevat alle personen die in een bepaald jaar een overige uitkering hebben ontvangen (inclusief nabetalings). Van deze personen is door middel van een tijdsleutel aangegeven op welke dagen in het jaar de persoon een uitkering had en welk(e) soort(en) overige uitkeringen het dan betreft met hun aanvangsdatum. Onder de overige uitkeringen vallen uitkeringen in het kader van Ziektewet, Wachtgeld en andere uitkeringen volgens de Fibase (Fiscale database t/m 2005) / Polisadministratie (vanaf 2006) die niet zijn opgenomen in de AO-, BIJSTAND-, ANW-, AOW-, en overige Pensioenuitkeringen. AO staat voor uitkeringen in het kader van de arbeidsongeschiktheidsregelingen, Bijstand voor uitkeringen in het kader van de (geldende) Bijstandswet, ANW voor uitkeringen in het kader van de Algemene nabestaandenwet, en AOW voor uitkeringen in het kader van de Algemene ouderdomswet.

Zorg

Er is gekeken of iemand zorg heeft ontvangen in een bepaald jaar, waarbij gebruik is gemaakt van de volgende bronnen van het CBS:

- GEBZZV: gegevens opgenomen van alle personen van 18 jaar of ouder die in het zorgjaar **zorg zonder verblijf** hebben ontvangen waarvan de kosten voor rekening van de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) of de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) komen en waarvoor een eigen bijdrage betaald moet worden.
- ZORGMV: gegevens opgenomen van alle opnamen van personen van 18 jaar of ouder die in het verslagjaar **zorg met verblijf** hebben ontvangen waarvan de kosten voor rekening van de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) komen en waarvoor een eigen bijdrage betaald moet worden
- BJZAWBZ: gegevens over indicaties die zijn afgegeven door de Bureau's Jeugdzorg (BJZ) voor zorg die wordt gefinancierd uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten(AWBZ).
- PROVJZJJJ: informatie over jongeren die gedurende het jaar één of meer vormen van provinciaal gefinancierde jeugdzorg ontvangen hebben en de bijbehorende zorgduur.

6.2 Lijst met nummers en namen van de RMC-regio's

RMC-nummer	RMC-naam
1	Oost-Groningen
2	Noord-Groningen-Eemsmond
3	Centraal en Westelijk Groningen
4	Friesland Noord
5	Zuid-West Friesland
6	Friesland-Oost
7	Noord- en Midden Drenthe
8	Zuid-Oost Drenthe
9	Zuid-West Drenthe
10	IJssel-Vecht
11	Stedendriehoek
12	Twente
13	Achterhoek
14	Arnhem/Nijmegen
15	Rivierenland
16	Eem en Vallei
17	Noordwest-Veluwe
18	Flevoland
19	Utrecht
20	Gooi en Vechtstreek
21	Agglomeratie Amsterdam
22	West-Friesland
23	Kop van Noord-Holland
24	Noord-Kennemerland
25	West-Kennemerland
26	Zuid-Holland-Noord
27	Zuid-Holland-Oost
28	Haaglanden/Westlanden
29	Rijnmond
30	Zuid-Holland-Zuid
31	Oosterschelde Regio
32	Walcheren
33	Zeeuwsch-Vlaanderen
34	West-Brabant
35	Midden-Brabant
36	Noord-Oost-Brabant
37	Zuidoost-Brabant
38	Gewest Limburg-Noord
39	Gewest Zuid-Limburg

Dit is een uitgave van

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Postbus 16375 | 2500 BJ Den Haag

Productie

Directie Middelbaar Beroepsonderwijs, OCW

www.onderwijsincijfers.nl

Vormgeving

Xerox/OBT, Den Haag

Juni 2017 | 103391

Aan de inhoud van deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.